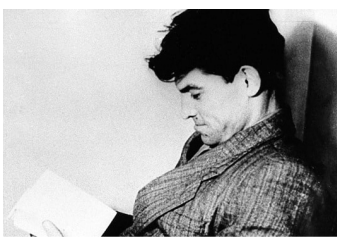

Курська битва-2

Українські війська знову наступають у російській губернії, ослаблюючи сили ворога на його території
» стор. 2

Стус продовжує боротися з МОСКВОЮ

Уродженець вінницького Поділля, дитинство і юність якого минули на Донбасі, 47-річним був убитий у незаконному радянському ув'язненні
» стор. 12—13

Вдача собача

Пси виють під сирену, а коти дуже стресують у момент вибуху: прихисток для тварин родини зоозахисників з Полтави в умовах війни переповнений
» стор. 10—11

Україна молода

Середа, 8 січня 2025 року №1 (6017)

4820094140033

Учораšní курси
НБУ:
1\$ = 41,298 грн
1€ = 43,994 грн

А потім, у наступному житті...

На що перетворюються ялинки та сосни після свят?
» стор. 2

У киян іще є час здати ялинки на утилізацію.
Фото з сайту bigkyiv.com.ua.

«Покровський напрямок — один із найскладніших упродовж останніх чотирьох тижнів, а може, і більше, тому там дійсно гаряче. Але ворогу зараз не вдається досягти такого успіху, що дозволив би йому безпосередньо загрожувати місту».

Віктор Трегубов
речник ОСУВ «Хортиця»

■ НА ФРОНТІ

Курська битва-2

Українські війська знову наступають у російській губернії, ослаблюючи сили ворога на його території

Лариса САЛІМОНОВИЧ

У неділю ЗСУ після тривалої оборони знову пішли у наступ на Курщині. Деталі нової операції наразі не розголошуються, проте відомо, що одним бойовим ривком наші військові усього за день просунулися на 2,7 кілометра в районі хутора Бердін і селища Новосотницький. Цей успіх чітко зафіксували експерти американського Інституту вивчення війни (ISW). Росіяни швидко оговталися від несподіванки і пішли вперед у районі давно обстріляної Суджи, але їхня активність у цьому місці завершилася чималими втратами. За даними Володимира Зеленського, лише за 3 і 4 січня рашисти разом зі своїми корейськими союзниками втратили майже батальйон піхоти.

Про деякі подробиці контрнаступу розповів також політолог, а нині боєць ЗСУ Кирило Сазонов. Успіх нового прориву він пояснює ефектом несподіванки. Тобто кацапи чекали удару на лівому фланзі, а наші бійці вдарили з правого. При цьому дуже чітко спрацювали оператори радіоелектронної боротьби і наші спецслужби. Ворог був не лише шокований, а ще й засліплений.

Перед атакою в ЗСУ прорахували всі деталі. «Ми добре підготувалися до проходження мінних полів, — каже Кирило Сазонов. — Йшли трали, за ними бронетехніка і десант. Вони відмінно відпрацювали. Пощастило й із погодою. Після дощів вдарили морози, тому сільські дороги і поля стали прохідними для техніки й автотранспорту. Говорити про подальші перспективи поки що рано. Втім уже зараз можемо повідомити, що ми зайшли у два «кишлаки». Ми їх зайняли».

Але, на жаль, на Донецькому та Харківському фронтах ворог має тактичні успіхи, втрачаючи тисячі пропалених найманців. Лише за добу, з понеділка на вівторок, тут полягло 1 тис. 970 москалів. Загальні ж втрати окупантів, за даними Генштабу, станом на 7 січня вже перевищили 800 тисяч осіб.

Тепер окупанти намагаються просуватися невеликими групами навколо Покровська, але не можуть створити реальну загрозу місту. «Покровський напрямок — один із найскладніших упродовж останніх чотирьох тижнів, а може, і більше, тому там дійсно гаряче, — повідомив речник ОСУВ «Хортиця» Віктор Трегубов у ефірі телемарафону. — Але ворогу зараз не вдається досягти такого успіху, що дозволив би йому безпосередньо загрожувати місту».

Він також спростував інформацію рашистської пропаганди про повне захоплення Курахового. За його даними, жорстокі бої тривають у західній частині міської забудови.

Схожа ситуація і в Торезьку. За даними моніторингового проєкту DeepState, ворожа піхота малими групами намагається просунути вглиб міста. Ті окупанти, яким вдалося вижити під дронами Сил оборони, закріплюються на зайнятих позиціях.

На Харківщині москалі днями окупували Лозову. Але йдеться не про велике залізничне місто, а про однойменний невеликий хутір в Ізюмському районі. Далі ворог намагається просунути до Нової Кругляківки, але зазнає великих втрат. Олександр Сирський опублікував відео, на якому зафіксовано ураження рашистської колони, яка вела штурмові дії поблизу цього села. ■

■ УТИЛІЗАЦІЯ

А потім, у наступному житті...

На що перетворюються ялинки та сосни після свят?

Олеся МАЗУРКОВА

Понад один мільйон хвойних дерев, за даними Держлісагентства України, було вирощено на спеціальних плантаціях у 2024 році. На початку грудня українці встигли придбати вже 44,5 тис. легальних ялинок. Але й «нелегали» не забарилися: 30 грудня Опендатабот повідомив про 402 випадки незаконної вирубки новорічних дерев. Маються на увазі не лише окремі спилані сосни/ялинки, а й цілі насадження.

Та оскільки 2025 рік уже настав, різдвяно-новорічні ялинки у відрах з піском (легальні та не дуже) потроху відживають своє. Тому з 2 січня в Києві запрацювали 78 пунктів прийому ялинок і сосен. Так само, як і минулоріч, їх можна знайти в парках та скверах до 31 січня та принести своє дерево на переробку.

Директор Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату КМДА Олександр Возний детально розповів на своїй сторінці у Facebook, що відбувається далі: «З пунктів збору хвойні дерева потрапляють на екологічну утилізацію. Там їх подрібнюють на щепу і потім використовують для мульчування лунок молодих дерев. Це робиться для збереження вологи влітку і захисту від перемерзання коренів рослин у холодну пору року».

Таким чином, минулої зими року кияни подарували друге життя майже 7 тисячам ялинок і сосен.

А як за кордоном? У столиці Австрії — Відні — таких пунктів прийому аж 583: всі бажані можуть принести свої дерева з 27 грудня до 13 січня і навіть таким чином зігрітися!

■ ДОПОМОГА

Бойові колеса

Черкащани відправили військовим 10 автівок

Людмила НІКІТЕНКО

Черкащина передала 10 прохідних автівок на найгарячіші напрямки фронту рідним бригадам ЗСУ — 110-й окремій механізованій, 118-й та 47-й окремій артилерійській. Про це «УМ» повідомили в Черкаській обласній військовій адміністрації. За словами голови Черкаської ОВА Ігоря Табурця, авто маневрені. «Це те, що треба там, де кожна хвилина — вирішальна. Ми всі знаємо, що вік автівок у зоні бойових дій короткий. А потреба — велика. Тож вдячні сільгоспвиробникам з Всеукраїнської аграрної ради за незмінну допомогу нашим військо-

вим. Швидко відгукнулися на запити й оперативно все передали», — говорить очільник Черкаської області.

Ігор Табурець каже, що аграрії Черкащини мають активну позицію та незмінно технічно підтримують наших оборонців. Кожен з них у громаді, де працює, також єднається гуртом, щоб допомагати масштабніше. Недавно область відправила на фронт 36 РЕБів, 28 генераторів, 44 прилади нічного бачення, 21 «Мавік», 510 FPV-дронів та 198 комплектів одягу.

«Крім того, відправили на Курський напрямок для нашого баталу 300 дронів «Вирій» і 5 при-

Олені плямісті (Sika deer) ласують ялинкою в австрійському зоопарку.
Фото: Andreas Stroh.

«Ці дерева будуть надіслані до Wien Energie — найбільшого регіонального постачальника енергії в Австрії. Згідно з інформацією з офіційного інтернет-порталу Stadt Wien, близько 140 тисяч дерев було спалено 2022 року, забезпечивши на місяць енергією 1 тис. 300 домогосподарств, оснащених електрикою, та 2 тис. 500 будинків з централізованим опаленням», — повідомив The Local Austria.

У Берліні, а саме в Берлінському зоопарку, дерева, що не встигли продати, теж мають своє особливе призначення: ними ласують слони, бізони, олені та інші. Незвичайний запах, цікава форма та приємне поколуювання дуже приваблюють тварин, тож вони використовують цей новорічний подарунок не лише як смаколик, а й як іграшку або ж особисту вичисувальну станцію. Це дуже позитивно впливає на їхнє ментальне та фізичне здоров'я.

Директор зоопарку Андреас Кнірім пояснив, що пожертви у вигляді ялинок вони не приймають, оскільки, перш ніж віднести дерева до вольєрів тварин, треба переконатися, що дерева свіжі та не вирощені на хімікатах. Саме тому зоопарк має власних постачальників, які точно

знають, які ялинки краще смакуватимуть братам нашим меншим та не зашкодять їхньому здоров'ю.

До речі, Черкаський зоопарк теж практикує дієту з непроданих ялинок і сосен: у 2021 році приймали навіть «використані» дерева, та рік потому вирішили відмовитися від цієї практики, бо містяни часто нехтували проханням працівників зоопарку не приносити ялинки з іграшками та іншими прикрасами на них. В матеріалі «Суспільне Черкаси» завідувачка відділу ссавців Лідія Осадча розповіла, що деревами полюбують смакувати олені благородні й плямісті, зубри, козулі європейські та кози (останні надають перевагу хрумкій корі).

Іншим тваринам сосни та ялинки пропонують задля протигрипового ефекту, бо саме такий вплив свіжа хвоя чинить на їхні організми.

А в Київському зоопарку цього року ялинки не приймають узагалі, аби, як і в попередніх прикладах, убезпечити тварин від отруєння. Представники зоопарку зазначають читачів, що тварини отримують «найкращі корми за індивідуальними раціонами», тож за їхньої добробут не варто перейматися. ■

Черкащина підсилила військових десятьма автівками.
Фото надане Черкаською ОВА.

ладів нічного бачення», — розповідає керівник області. Це все, зазначає він, стало можливим завдяки обласній Програмі підтримки ТРО і територіальних громадам Черкаського району.

До речі, як додає голова Черкаської районної військової адміністрації Валерія Бандурко, громади району передали ЗСУ ще й 10 комплектів комп'ютерної техніки

— це монітори, системні блоки, багатофункціональні пристрої, сканери штрих-коду, для районного ТЦК та СП. Вся ця техніка була закуплена коштом районного бюджету в рамках Програми підтримки військових частин Збройних сил України за запитом Черкаського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки. ■

Наталія НАПАДОВСЬКА

ПІДСУМКИ

Долар гривню береже

Українська економіка менша на чверть у порівнянні з 2021 роком, проте вперше від початку повномасштабного вторгнення РФ за деякими ключовими показниками здоровіша, ніж російська

Про це пишуть у груднево-му номері The Economist. Фінансові підсумки 2024 року досить цікаві. Пересічні громадяни звикли міряти фінансову стабільність курсом долар/гривня та цінами на товари повсякденного вжитку. Фінальний результат від Укрстату щодо індексу споживчих цін ще очікуємо, але попередня оцінка фахівців — 12% річних. І хоч зростання цін споживчого кошика трохи пришвидшилося під кінець року, такий показник цілком прийнятний для країни, яка веде війну. Курс гривні до долара США за рік змінився з 38,00 \$/€ до 42,03 \$/€.

«Річна девальвація гривні 10,6% — це цілком помірно як для тих умов, у яких працює наша економіка», — вважає Тарас Козак, президент Інвестиційної групи Універ. Узагалі курсова стабільність не є проблемою для України.

«Велика вдячність нашим партнерам, які настільки перенаситили ресурсами Україну, що в нас сильно розпухли золотовалютні резерви, і курс буде такий, який захоче НБУ», — підтримує його думку фінансовий аналітик Віталій Шапран.

Золотовалютні резерви Нацбанку на кінець грудня 2024 р. становили \$4,7 млрд. Це близько до рекордного показника. Попри те, що НБУ трішки відкрутив «краник» і за тиждень перед новорічними святами продав найбільший обсяг валюти на міжбанку — \$1,625 млрд. Такими «ін'єкціями» регулятор втримує курсові коливання на ринку.

До речі, з міжнародною підтримкою, яка 2024 року сягнула \$41,7 млрд (\$42,5 у 2023 р.)

і виявилася на кілька мільярдів доларів більшою, ніж сподівалися, пов'язана ще одна несподівана тенденція — зменшення зовнішнього державного боргу, який на кінець 2024 року сягнув \$163 млрд. Цифра вражаюча, але не критична, якщо взяти до уваги, що переважна частка боргу від наших партнерів є довгостроковою і під невеликі відсотки.

Очікувалося, що державний борг становитиме 100% від ВВП, але маємо 86%. Як так може бути, коли чи не кожного дня ми чуємо про нові міжнародні позики?

По-перше, в нас досить великий борг від ЄС, і він девальвується за рахунок зміцнення долара до євро. Тільки за жовтень-листопад девальвація боргу становила \$2,5 млрд, за грудень очікується ще \$1 млрд.

По-друге, минулого року з усієї залученої міжнародної допомоги (а це понад \$41,7 млрд) ми отримали \$12,5 млрд у вигляді грантів, які не потребують повернення. А наприкінці 2024 року український Мінфін і Світовий банк підписали угоду: США нададуть Україні \$15 млрд, що забезпечені майбутніми доходами від заморожених російських активів.

«Якщо в 2025 році Україна отримуватиме переважно гранти від заморожених ак-

тивів РФ, то не здивуюся, що державний борг на кінець 2025 року опуститься до 80% ВВП», — вважає Данило Монін, в. о. директора Інституту прикладних систем і технологій.

Хоч як дивно, фахівці вбачають і небезпеку в щедрій фінансовій допомозі наших партнерів. «Міжнародна допомога створює ілюзію стабільності економіки. 2026 рік може стати роком суттєвого її скорочення, і тоді покладалися ми зможемо тільки на вітчизняний бізнес», — попереджає засновник групи компаній Advanter Group Андрій Длігач.

А от з вітчизняною економікою, а саме з політикою держави щодо її підтримки, — повний швах. За підсумками 2024 року Міністерство економіки прогнозує зростання ВВП на 4%. З них 0,64% є результатом реалізації політики «Зроблено в Україні» (або більш як 88 млрд грн). Це багато чи мало?

Згідно з дослідженням МВФ, у разі зниження корупції в Україні до рівня Румунії та Болгарії (країни-члени ЄС та НАТО) ВВП зросте на 0,85%. А якщо скасувати акти виконаних робіт, як пропонують фахівці, то ефект буде ще 0,6% ВВП.

Forbes Ukraine запитав підприємців про хороші та невдалі

рішення влади у 2024 році. Серед найбільш вдалих рішень — запровадження електронного бронювання, підтримка української продукції, ставка на власне виробництво озброєння. Серед негативних — тиск з боку державних інституцій, непередбачуваність державної політики та відсутність структурних реформ.

Уже не 30, а 60 відсотків підприємців вказують на проблеми, що створює бізнесу держава. Понад 15% підприємців заявили про посилення тиску з боку державних органів, а третина — про блокування податкових накладних.

Вітчизняний ВВП в 2024 році найбільший ефект відчув від програми «Доступні кредити 5-7-9», на яку було спрямовано у 2024 році 18 млрд грн. Це +0,422% ВВП. І це дійсний показник того, чим треба займатися і що реально потрібно економіці в умовах війни й іще більше — в умовах відновлення! Далі йде програма «ЄОселя», ефект від якої оцінюється у 0,056% при фінансуванні в 1,8 млрд грн. Внесок субсидій на сільськогосподарську техніку в зростання ВВП оцінили у 0,043%, — це третя позиція з фінансуванням у 0,9 млрд грн.

«Потужний» результат показали підрахунки Мінекономіки за двома популістич-

ними програмами: «Кешбек» приніс аж +0,001% ВВП, інша програма — «Тисяча Зеленського» — +0,023% ВВП. І це за офіційними даними! Тобто результат обернено пропорційний тому пафосу, з яким ці програми запускали.

Є життєва мудрість виживання: «Дайте людині рибу, і вона отримає їжу на день, навчіть її ловити рибу, і вона отримає їжу на все життя». Гроші, що наразі дають наші партнери, — це ресурс не на проїдання, а для придбання великої кількості вудок, якими з часом ми маємо навчитись ловити рибу.

«Рішення, які ухвалюють державні діячі в останні два роки, або загалом не спрямовані на зміну пропорцій в забезпеченні економічної стійкості на користь внутрішніх чинників, або дуже інертні й зі значним запізненням», — зауважує Богдан Данилишин, експерт Раді НБУ. Тому «1000» або «Національний кешбек» — це приховані субсидії, це «їжа, якої завтра може не бути». Інвестиції й досі не потрапили до ключових пріоритетів уряду і, тим паче, до пріоритетів банківської системи.

І все ж... ситуацію з економікою в нашій країні інакше, як дивом, не назвеш. Повсякденним, а не новорічним. Бо, попри війну, попри нездатність уряду розставити правильні інноваційні пріоритети, попри невгамовний популізм, — економічне життя вирує. У святковому Буковелі — аншлаґ. Абонемент для лижників на один день коштують від 1 тис. 800 до 4 тис. 400 грн, і це нікого не лякає. При тому, що ціни зросли на 25%, уперше за три роки повномасштабної війни в Україні зросла завантаженість готелів на свята до 90%. ■

Олеся МАЗУРКОВА

ДОВКІЛЛЯ

Не рятуй без потреби

Як співіснувати з лебедями, не шкодячи їм

Щороку в багатьох містах України з настанням холодів небадьужі громадяни починають бити на сполох: «Рятуйте, лебеді замерзають!». Таке стається переважно тоді, коли вони бачать птаха, що дремає на кризі чи повільно плаває в ополонці.

Річ у тім, що люди — істоти емпатичні. Коли їх проймають дрижаки, вони намагаються зігріти інших, підкріплюючи це такими звичними вуху словами: «Мені на тебе навіть дивитися холодно!».

А лебідь має такий тендітний та ніжний вигляд — хіба ж він може не мерзнути? Виявляється, може.

Цей птах добре почуватиметься навіть під час морозів до -15°C та може не їсти протягом кількох днів завдяки великому запасу енергії. Задля економії сил лебеді часто відпочивають на кризі групами, сховавши відкриті частини тіла під пір'я. І найгірше, що можна зробити в такій ситуації, — намагатися допомогти. В результаті птахи сполохнуть та полетять шукати безпечне місце, втрачаючи саме ту дорогоцінну енергію, яку вони берегли під час «крижаних посиденьок».

Перейматися варто за тих особин, що тримаються окремо від групи, поводяться кволо або ж сплять на березі, а не, як заведено, у воді. Якщо ж під час сильних морозів ви бачите лебедя, що лежить на кризі, вкритий снігом, чи, навпаки, відчайдушно б'є крилами об лід і не може злетіти, — пора рятувати птаха.

Самотужки це робити не варто, тим паче, коли в столиці працює Команда порятунку тварин Києва: за цим номером (+380 98 844 79 37) цілодобово приймають «екстрені виклики, пов'язані із загрозою для життя тварин». Відповідають лише на дзвінки, оскільки, за інфор-

мацією з їхнього сайту, Команда не користується месенджерами.

Ну гаразд, скаже хтось, рятувати не треба, а годувати хоч можна? Можна, якщо виникає така необхідність.

Основна їжа водоплавних птахів — це водорості, тож, поки є доступ до них, ніяких додаткових смаколиків лебеді не потребують. Радше, навпаки: якщо постійно пригощати птахів, вони взагалі перестануть самостійно шукати їжу, сподіваючись на щедрі українську душу. Та якщо ви бачите лебедів на замерзлому ставку без ополонки, можете почастивати їх сирими або злегка відвареними нашаткованими овочами - капустою, морквою, картоплею, а також запареним рисом або пшеничною крупкою, радять у матеріалі про лебедів на сайті ue.ua. Та за мінусової температури все це примерзне до льоду, натомість можна змішати просо, овес та ячмінь або ж знайти спеціальні пташині комбікорми без додавання солі.

Травна система в лебедя влаштована так, що він має одразу запивати свій харч, тому всі перелічені смаколики потрібно лишати біля води. Але ні в якому разі, за жодних обставин не можна годувати птахів хлібом. Він викличе розлад шлунково-кишкового тракту і спричинить хворобу в пернатого.

Тому допомагати треба обережно та відповідально, як, наприклад, зробили в Києві на початку 2024 року. По-

Я і лебідь.

Фото: Andreas Stroh.

митивши зграю лебедів, що сумно ходили замерзлою затокою Дніпра в пошуках їжі, небадьужі люди покликали на допомогу комунальників, які спільними зусиллями прорубали лід та зробили в ньому лунки, аби лебеді знову мали доступ до смачних та поживних водоростей.

Того ж року працівники ДСНС рятували молодого лебедя в Ірпені, який примерз до криги на місцевій набережній. У марних спробах звільнитися він травмував лапу, але рятувальники акуратно його дістали та передали до служби захисту тварин для подальшої реабілітації. ■

Ганна ЯРОШЕНКО

Не так давно на вебсайті офіційного інтернет-представництва президента України з'явилася електронна петиція про присвоєння почесного звання Героя України 24-річному кулеметнику 95-ї окремої десантно-штурмової бригади ЗСУ Віктору Медянику з позивним «Мед» (посмертно), яка вже набрала необхідну кількість голосів на її підтримку й нині перебуває на розгляді глави держави. Ініціатором петиції стала мати полеглого захисника Олена Гаврилова.

«На місці загибелі Віті побратими підбрали його мобільний телефон і передали мені. Як бачите, він дещо побитий зі зворотного боку, проте екран уцілів, — показує електронний пристрій Олена. — Це тепер для мене надзвичайно цінна річ, адже тут багато синових відео з війни, і на цих кадрах він живий: Вітя знімав на камеру свою фронткову роботу, реальні бойові дії протягом 2,5 року захисту Батьківщини. Не знаю, що ним керувало. Можливо, він хотів лишити собі на згадку відеосвідчення про цей дуже значущий відрізок свого життя. Переглянувши ці пекельні хроніки, я зрозуміла, через які складні випробування довелося пройти сину за ці роки, наскільки безстрашним воїном він став і як на полях битв довів свою любов до України, врешті віддавши за неї життя. Тому й вирішила ініціювати петицію про присвоєння йому найвищої державної нагороди».

Того дня, коли загинув його друг, підписав контракт із ЗСУ

Аби розповісти про те, яким був Віктор, Олена Гаврилова часто зустрічається з журналістами. Жінка стверджує, що це їй абсолютно не напружує: вона любить розповідати про сина, може говорити про нього годинами. До історії загиблого солдата Віктора Медяника не зміг лишитися байдужим і американський журналіст Джейсон Белліні, який зняв про подорож нашого молодого земляка дорогами російсько-української війни фільм.

«Я поділилася знятими синам відео з його побратимом Вадимом з позивним «Відьмак» (свого часу вони разом служили у складі групи операторів безпілотних літальних апаратів), а той передав їх американському військовому репортеру. Вони зацікавили останнього, і через тиждень він уже був у Полтаві. Ми з ним зустрілися, поговорили, відвідали синову могилу. Може, Джейсон Белліні й не стовідсотково зрозумів, як усе було насправді, але загалом мені сподобався його фільм», — зазначає Олена.

Пригадуючи про те, яким Віктор був у дитинстві, юності, Олена Гаврилова констатує, що до 14 років син був спокійною домашньою дитиною. А потім усе кардинально змінилося: юнак брав участь у мітингах, акціях протесту, входив до команди ультрас полтавського футбольного клубу «Ворскла». «Іноді приходив додому з побитим обличчям. Що й казати, мені враз стало нещадно жити, — сумно усміхається моя співрозмовниця. — Син завжди опинявся в епіцентрі бурхливих подій, ніколи нічого не боявся. Його однокласники зараз мені пишуть, що вони часто заздрили сміливості Віті. Він здобув спеціальність «Менеджмент» у Полтавському університеті економіки і торгівлі, але комерція його не особливо цікавила. Ближче до душі йому була історія України, козацтва. Мені здається, з нього вийшов би хороший гід».

А от те, що Віктор став військовим, навіть для матері виявилось несподіванкою. Хоч з огляду на його активну життєву позицію цього й варто було очікувати. «Він мешкав у своїй полтавській квартирі, — продовжує розповідь про сина Олена. — Після повномасштабного вторгнення москвитів якимсь телефоную йому й пропоную розвезти «гуманітарку». Син не відгукнувся на мою пропозицію — я цьому аж здивувалася. А невдовзі побачила на його сторінці в інстаграмі фотографію, на якій він у військових штанах і спортивній кофті. Запитала у Віті: «Де ти?». Він відповів, що наразі займається волонтерською діяльністю, а потім таки зізнався, що разом зі «свободівцями» примкнув до київської тероборони.

■ ГЕРОЯМ — СЛАВА!

Закарбував на відео останні

Про загиблого на Курщині полтавця Віктора Медяника, якому тепер назавжди 24 роки, розповіла його мати Олена Гаврилова

Далі дізнаюся, що Віктор разом із другом з команди ультрас Артемом Медведєвим, який на 9 років старший за нього, проходить підготовку в підрозділі спеціального призначення «Стугна» і, не будучи офіційно оформленим, бере участь у військових операціях. Добре знаючи, що характерною рисою сина є свободолюбство, я його тоді переконувала: в армії, мовляв, залізна дисципліна, це повністю змінить твоє життя. А він у відповідь: «Мамо, маєш зрозуміти, що росіяни прийшли нас знищувати. Ми мусимо захищатися. Багато хлопців, які стримують рашистську навалу, гинуть, і хтось має їх замінити. У мене є час, аби підготуватися».

До спецпідрозділу «Стугна» Вітю не взяли через вік: йому тоді тільки-но виповнилося 22 роки. Тож він шукав інші варіанти, як потрапити на фронт. І тут знайома дівчина Аня з позивним «Цунамі», разом з якою син навчався в школі, запропонувала йому влитися до лав 93-ї окремої механізованої бригади «Холодний Яр». Тож до Полтави він уже не повернувся.

Я просила його не підписувати контракт із ЗСУ (на ту пору ніхто ж не думав, що війна так затягнеться). Проте 18 серпня 2022 року стало відомо про загибель Артема Медведєва, який у складі спецпідрозділу «Стугна» виконував бойові завдання на південному напрямку. Тільки через три місяці, після звільнення правобережжя Херсонщини, тіло героя повернули до Полтави і його рідні та близькі змогли з ним попрощатися. Для Віктора загибель Артема стала дуже сильним потрясінням. І тоді ж, 18 серпня, він підписав контракт про проходження служби в ЗСУ — інакше не потрапив би до війська, адже за віком не підлягав мобілізації. Так розпочався його бойовий шлях у складі 93-ї бригади».

За словами Олени, перший рік, опинившись поміж тих, хто став на захист Вітчизни за поклик серця, Віктор просто «кайфував» від служби в армії. Згодом, зіткнувшись із відгомном «совкових» традицій в українському війську, дещо розчарувався. Узагалі він не посвячував матір у подробиці воєнного життя. Та навіть за його окремими фразами вона могла «зібрати пазли». Молодий полтавець брав участь у бойових діях на найзапекліших ділянках фронту.

«Спершу то були бої на Донеччині за місто Соледар, потім — за місто Бахмут. 2023-го під час контрнаступу українських Збройних сил брав участь у битві за село Роботине Запорізької області, яке під час російсько-української війни набуло надзвичайно важливого тактичного значення, 2024-го — у боях за місто Торезьк Донецької області, а потім — у наступі наших військ на Курщині, — гортає сторінки спогадів Олена. — Вітя був досвідченим оператором дронів, проте, свого часу виїжджаючи на бойові завдання разом із бійцями спецпідрозділу «Стугна», відчув отой адреналін у крові, і потім йому цього бракувало. Він завжди мріяв стати штурмовиком. Тому перевівся до 95-ї окремої десантно-штурмової бригади, хоч багато хто відмовляв його від такого кроку».

Навіть у безвихідній ситуації йому не зрадило почуття гумору

Один-єдиний раз Віктор Медяник зустрівся на війні зі своїм батьком, якого також звали Віктором. Немолодий чоловік з перших днів повномасштабної війни записався до полтавської тероборони й теж пройшов справжнє пекло.

«У січні 2023 року його разом із такими ж, як і він, тероборонівцями кинули під Соледар й одразу ж відправили на штурм «вагнерівців» та «кадіровців», — розказує Олена Гаврилова. — Як

Віктор Медяник брав участь у бойових діях на найзапекліших ділянках фронту.

Один-єдиний раз Віктор Медяник зустрівся на фронті зі своїм батьком, якого також звали Віктором.

стверджував Віктор-старший, на відміну від озброєного до зубів противника в них, окрім автоматів, був один підствольний гранатомет на всю роту. У нього на очах загинули друзі дитинства. На ньому розірвало бронезжилет, він отримав контузію, зміщення хребців. Хоч загалом йому дуже пощастило: він єдиний зі свого відділення лишився в живих. Коли син про це довідався, то поїхав на зустріч із батьком, щоб його підтримати, підбадьорити. Так вони вперше й востаннє зустрілися на фронті. Вітя потім виста-

вив на своїй інстаграм-сторінці світлину з батьком, підписавши її так: «Крайні з родини Медяників повністю поринули в цей похмурий воєнний конфлікт. Маю честь, батя! Пишаюся тобою».

Ми ж із Вітею спершу могли бачитися десь раз на місяць. Бувало, він проїжджав повз Полтаву (син був вправним водієм), тож я просила його звернути з дороги й хоча б посмакувати домашньою їжею. Або ж сама виїжджала йому назустріч. Якимсь напровесні йому дали пару днів на відновлення. Річ у тому, що

■ ГЕРОЯМ — СЛАВА!

МИТТЄВОСТІ СВОГО ЖИТТЯ

Олена Гаврилова любить розповідати про сина, може говорити про нього годинами.

Віктор Медяник (праворуч) із побратимом.

на місце їхньої дислокації прилетів ворожий снаряд, і хлопці чудом врятувалися — вискочили надвір у чому були. В них усе згоріло: речі, боєкомплект (вони потім ще довго мусили надавати пояснення)».

У вересні 2023-го Віктору вперше надали 10-денну відпустку. Олена гадала, що він вибереться кудись разом із друзями. Проте син сказав, що хоче просто побути вдома, провести час у колі найрідніших людей. «Він дуже змінився, став серйозним, дисциплінованим, — стверджує моя співрозмовниця. — А ще — мав вигляд старшого за свій вік: війна додає

нашим дітям років. Коли переглядаю зараз його відео з Торецького напрямку, мимоволі думаю: Боже, який ти, сину, виснажений, змучений.

Оскільки Вітя добре орієнтувався на місцевості, там його завданням було заводити бійців на позиції й виводити їх. В одному з відео він звітує: завів під ворожими обстрілами на лінію оборони 7 груп військових. Це означає: у 40-градусну спеку 7 разів добирався 1,5 кілометра до наших позицій і стільки ж назад. Одного разу за чотири метри від їхньої групи лягла російська міна, випущена з міномета калібру 120 мм. Син тоді радів: це таке

диво, що всі лишилися в живих, тільки двоє бійців мали контузію. Недаремно одне з відео він із притаманним йому почуттям гумору коментує так: «Ті, які біжать по лезу. Частина третя». Загалом він часто в житті ризикував, і всі друзі Віті вважали його дуже везучим».

На фронті Віктор неодноразово висів на волосину від смерті. Втім його мати більше дізналася про фронтове життя сина, коли передивилася його відео. Особливо часто він знімав їх останні два місяці. Можливо, передчував неладне.

«У соцмедійному застосунку TikTok синові відео набирали мільйони переглядів. Найбільше мене вразило в них те, що, перебуваючи у вкрай складній бойовій обстановці, син тримається настільки холоднокровно, поводить себе не як учасник тих жахливих подій, а як актор, котрий знімається в кіно. Під час своїх останніх боїв у Курській області Вітя, який на ту пору був кулеметником, із побратимами дві доби перебував в оточенні «кадіровців». У мене часто запитують, чому за цей час їм так і не надійшла допомога. Я не знаю, що відповісти на це запитання. Останнє відео син зняв 22 серпня о 18.38, — Олена Гаврилова демонструє його мені. — От чуєте, постійно лунають постріли, і Вітя, в якого руки обпечені від перегрітого через безперервну стрільбу кулемета, скаржиться, що патронів уже майже не лишилося. «Що, Вітю Медянику, останній бій? Ну як мінімум ми надавали чеченцям чортів», — говорить він, затаюючи цигаркою. Коли його батько ознайомився з цим відео, то сказав, що цих патронів вистачило б лише на 10 хвилин бою. Окрім усього, поряд із сином лежали гранати. Коли хлопці підбирали його мобільний телефон, він, очевидно, випадково ввімкнувся. І в 12-секундному відео я вже не побачила гранат.

До речі, навіть у безвихідній ситуації почуття гумору не зрадило сину. У відповідь на погрози «кадіровців» — «Здавайтеся, бо голови повідрізаємо!» — він знімає шолом і починає пригладжувати гребінцем свого чуба. У сповіщенні про загибель Віті вказано, що він поліг на полі бою ввечері 22 серпня. Тож, схоже, він закарбував на відео останні миттєвості свого життя...».

Мріяв написати книгу про війну

За словами Олени, Віктор дуже болісно сприймав загибель на війні близьких друзів. Його ж, здається, беріг Бог. Восени 2022 року, коли молодий полтавець брав участь у бойових діях на Донеччині, в нього якось розболілися зуби. Хлопець мучився від болю кілька тижнів, а потім його відправили до Полтави лікувати їх.

«Пригадую, зустрівши Вітю на Київському вокзалі, була просто вражена тим, який жахливий вигляд він мав. Обнявши його, не витримала й заплакала. Насамперед відвезла сина своїм автомобілем до медичного закладу, бо йому необхідна була термінова допомога лікарів. А наступного дня він мені повідомив, що внаслідок ворожого артилерійського вогню поблизу міста Соледар загинула його група. У складі тієї групи був і його друг Олександр Сінельников із позивним «Сокіл». Вітя дуже за ним сумував», — знову верушить спогади Олена Гаврилова.

Водночас Віктор добре розумів, що і його життя будь-якої миті може обірватися, адже це — війна. Він часто повторював матері: «Якщо тобі повідомлять, що я зник безвісти, хоч, щоб ти мене не чекала. Бо живим у полон не здамся». Ті слова щоразу шпигали їй в самісіньке серце.

«А якось увечері зателефонував і повідомив, що вислав мені пароль від своєї інстаграм-сторінки. До того ж дав вказівку, що маю написати на ній у разі, якщо його не стане: «У складі десантно-штурмової групи загинув Віктор Медяник. Усіх люблю, ні про що не шкодую». А ще заповів поховати його серед військових на Алеї Героїв, — ділиться мати загиблого героя. — Напередодні своєї загибелі Вітя згадував полеглих побратимів

Артема Медведєва, Олександра Сінельникова, бійців із позивними «Мінус», «Тринадцятий», «Док», а також Віктора Ткаченка, який вважається зниклим безвісти. 23 серпня я дізналася, що син поклав голову на полі бою. Побратими Віті, відбивши ту позицію, забрали його тіло. А 27 серпня мені зателефонував військомком і поінформував, що наступного дня маю прийти на впізнання сина. Перед цим запитала в його побратимів, у якому стані тіло. Ті відповіли, що посічене осколками, та руки й ноги на місці. Як і на кадрах відео, в морзі у Віті був спокійний вираз обличчя. Як у людини, яка виконала свій обов'язок до кінця».

Окрім усього, за життя Віктор Медяник дав настанову не перетворювати церемонії прощання з ним на потік сліз, мовляв, він ніколи не був сумною людиною. Тож Олена трималася з усіх сил, аби не плакати. Після того, як Віктора провели в останню путь, відбувся вечір його пам'яті, на якому побратими згадували, якою яскравою особистістю він був, запевняли, що ніколи його не забудуть, довго не могли розійтися.

«Про його загибель написали й радистські видання: мовляв, був ліквідований бойовик київського режиму, ультрас полтавського футбольного клубу «Ворскла» Віктор Медяник, який заблукав у Курській області. Та мене підбадьорює те, що він пішов на той світ, забравши з собою багатенько ворогів, — зізнається Олена Гаврилова. — Син мріяв написати книгу про війну, навіть робив деякі нотатки. Він був дуже начитаним. Його побратим Вадим із позивним «Відьмак» розповів, що спочатку був здивований, побачивши, що в перервах між боями Вітя читає твори Джека Лондона. А коли познайомився з ним ближче, зрозумів, наскільки він був глибокою натурою. Вітю посмертно удостоїли ордена «За мужність» III ступеня. Я спілкувалася з комбатом, і той сказав, що за мужність та героїзм сина представили до нагородження цією відзнакою ще за життя. Але вручити, на жаль, не встигли.

Заради справедливості мушу додати, що, окрім героїчних вчинків, Вітя мав і чимало молодечих промахів. Він був непокірним, не визнавав авторитетів — це йому іноді шкодило, особливо коли йшлося про субординацію у війську. Та все ж, постійно передивляючись його відео, щоразу дивуюся, яким професійним військовиком став син, наскільки він завжди зібраний, які корисні підказки дає іншим бійцям і наскільки він людяний. Думаю, отримавши ці відео, я просто не маю права мовчати. Усі друзі Віті з Полтави подають мені ідею: от якби зібрати всі його нотатки й об'єднати їх у книгу. Деякі із синових записів надіслала його подруга. А нещодавно я отримала таке несподіване повідомлення: «Хотів би запропонувати свої послуги у створенні книги про Віктора Медяника. Я ініціював такий проєкт на своєму історичному факультеті в університеті імені Михайла Драгоманова». Це написав мені Ігор Коляда з Києва».

«10-й день на передку. Практично не спимо, жеремо цвілий хліб і зіпсовані сосиски. Уже другий день кип'ятимо дощову воду з калюж. Витаскуємо поранених і загиблих. Штурмуємо і тримаємо оборону. Усе, чого я хочу, — змінити одяг, особливо натільну білизну, бо третю добу бігаю в одних і тих самих трусах, оскільки зміни закінчилися. І помитися б під водою, бодай якоюсь. Голова болить від постійних вибухів... Але коли вже вкрай важко, у мене відкриваються чакри... І я починаю видавати чорні, але дико смішні жарти, які підносять настрій хлопцям» — це лише короткий уривок з письмових викладів думок нашого молодого героя і його вражень від пережитого на війні.

«Важко навіть уявити, що пережила моя дитина в зоні бойових дій, — зауважує насамкінець Олена. — В останніх відео Вітя неодноразово повторює, що вони з побратимами вже дві доби у ворожому оточенні без води. У Торецьку він ризикував життям, щоб принести нашим бійцям на бойові позиції воду. А йому її, на жаль, ніхто не приніс. От я собі й думаю: може, таких відчайдушів, як він, більше не було? Навідуючи місце останнього спочинку сина, стараюся принести на його могилу пляшку з водою».

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Кіровоградська область

■ НА ПРАВАХ РЕКЛАМИ

Екран можливостей

Інноваційні проєкти змінили медійний простір територіальної громади і допомагають дітям та молоді у виборі майбутніх професій

Відкриття STEM-простору і медіацентру, а також встановлення на центральній площі великого телеекрана внесли знакові корективи у життя Знам'янської громади, що на Кіровоградщині. Тепер тут постійно на багатьох цифрових ресурсах демонструються свіжі новини, а школярі пізнають ази робототехніки та 3D-моделювання, обираючи свою спеціальність в IT-індустрії. Сучасними технологіями цікавляться і старші містяни, які ведуть власні блоги у соціальних мережах. Реалізації двох потужних інноваційних проєктів посприяла Програма USAID DOBRE, надавши місту сучасне обладнання. Голова Знам'янської громади Володимир Сокирко цю суттєву фінансову допомогу вважає найкращою інвестицією в майбутнє дітей та молоді.

Творчість у 3D-вимірі

Облаштувати простір, де діти могли б освоювати сучасні інформаційні технології, знам'янцям допоміг приклад сусідньої Дмитрівської громади. Там за підтримки Програми USAID DOBRE недавно відкрили сучасний STEM-клас із вивчення робототехніки і 3D-моделювання, який користується величезною популярністю в дітей і підлітків. Узятися за подібний проєкт спонукав і той факт, що в міському Центрі дитячої та юнацької творчості є чимало цікавих гуртків для дівчат, а от у хлопців був невеликий вибір. Отож, коли з'явився шанс виправити ситуацію, в місті одразу почали шукати просторе приміщення.

На ремонт, який тривав до кінця вересня, з бюджету виділили майже 600 тисяч гривень. «Цей простір повністю незалежний, — повідомила заступниця голови громади Ліана Пересадченко. — Ми оснастили його генераторами і «безперебійниками», тому діти мають можливість займатися робототехнікою й освоєнням сучасних технологій у зручній для себе час. Перебої з електроенергією тепер не проблема».

Зі свого боку за Програмою USAID DOBRE придбали для STEM-простору потужні ноутбуки, 3D-принтери, спеціальні конструктори та платформи для створення роботів, мікроскопи, паяльні станції тощо. Азів цифрових наук дітей і всіх бажаючих навчає місцевий інженер-конструктор Роман Тупало. Тепер тут пишуть програми, створюють роботи, експериментують за допомогою сучасної техніки.

«Усі, хто планує стати комп'ютерним дизайнером, програмістом, інженером-електронником, можуть спробувати себе в цих професіях, — каже Володимир Сокирко. — Ми давно мріяли мати для своїх дітей щось прогресивне, пов'язане з новими технологіями. Тож, коли випала така нагода, реалізували цей проєкт разом із Програмою USAID DOBRE».

Знам'янський медіабум

Паралельно зі STEM-простором у Знам'янці почали облаштовувати власний медіахаб. Сьогодні тут вчать фотографувати і створювати відеоконтент не лише діти і підлітки, а й усі бажаючі з умовної категорії «40 плюс». Скажімо, двадцятирічний волонтер Іван Бака-

лов приходить сюди для того, аби записати ролик, у якому він закликає земляків донатити на допомогу ЗСУ. «Коли у фейсбуці та інших соціальних мережах оголошую про початок чергового збору, то люди активніше надсилають кошти саме після перегляду ролика, — каже він. — Адже письмове повідомлення не може відтворити ті емоції, які передає відео».

За словами Івана, навчитися створювати інформаційний продукт у медіахабі неважко, адже заняття проводить професіонал своєї справи Олег Рубан. У розпорядженні студійців є потужний комп'ютер для монтажу, фотокамера та мобільний телефон для зйомок, комплект освітлення і спалахів, радіомікрофони. Це обладнання було придбане Програмою USAID DOBRE і дозволяє всім бажаючим ближче ознайомитися з професіями журналіста, фотографа, відеографа, сценариста, монтажера.

Сюди часто заходять дорослі містяни, які мають свої блоги і хочуть підвищити рівень власних сайтів і сторінок у соціальних мережах.

«Ні для кого не секрет, що більшість товарів і послуг продаються сьогодні через інтернет, — каже Ліана Пересадченко. — Тому бажаючих навчитися правильно формувати контент, фотографувати, знімати відео, професійно монтувати його і викладати на екран сьогодні досить багато».

Дорослим медіахабівцям цікаво також брати інтерв'ю у відомих людей громади та вести рубрики на філософські теми або, наприклад, про здоровий спосіб життя.

І все ж найчастіше користуються новою технікою школярі. Вони самі шукають і записують новини, поширюючи їх у медійній мережі. Є тут і власний ютуб-канал. Недавно інформаційні ролики поча-

Медіахаб став центром, який об'єднує творчих людей з різними інтересами.

STEM-простір допомагає школярам у виборі майбутньої професії. Фото надані Знам'янською громадою.

ли з'являтися також на великому телеекрані, встановленому в центрі міста, що теж був придбаний Програмою USAID DOBRE.

Загалом медіахаб став у Знам'янці популярним центром, який об'єднує творчих людей з різними інтересами. Обладнання та професійна підготовка дозволяють їм створювати сучасний відеопроєкт, з використанням у тому числі й штучного інтелекту. «З його допомогою я часто пишу музику, бо зараз можуть виникнути проблеми з авторськими правами, — каже Олег Рубан. — Можна також написати пісню, генерувати з нейромережі персонажів, використовувати для новин електронний голос і взагалі створювати все, що тобі потрібно. Ці технології пришвидшують і спрощують робочий процес». Гімн медіахабу теж створив штучний інтелект.

Поява в місті STEM-простору та медіахабу, за словами Івана Бакалова, наповнила особливим змістом життя багатьох хлопців і дівчат. Замість того, аби марнувати час за комп'ютерними іграми і

безцільними тусовками, вони можуть навчитися чогось корисного. До речі, заняття з робототехніки і 3D-моделювання, на думку Ліани Пересадченко, можуть відкрити дітям шлях до професії, яка в Україні нині стає однією з найпопулярніших.

Новини з центральної площі

Не менш знаковою подією для громади стала поява в саміснійкому центрі міста великого телеекрана. Його робота починається з Державного Гімну України, демонстрації загальнодержавної хвиляни мовчання та відео, присвяченого землякам, які віддали своє життя за свободу України. Далі, упродовж дня, тут можна переглянути всі новини, які створюють у медіацентрі. Зараз уже налагоджують систему, яка дозволяє передавати контент безпосередньо зі студії. Місцевий провайдер надає безкоштовний доступ до інтернету і працює над облаштуванням вільної Wi-Fi зони.

Інтерес до телевізійної новинки у знам'янців зростає з кожним днем. Бізнесмени цікавляться варіантами роз-

міщення реклами, діти запитують, чи показуватимуть на великому екрані мультики, а чоловіки мріють дивитися на площі трансляцію популярних спортивних змагань. Завдяки наявності телеекрана громада отримала можливість узяти участь у міжнародному фестивалі «Україна. Європа. Центр», який через війну проходить у формі телемарафону. Його основна ідея — повернення додому українців, що виїхали за кордон, і налагодження зв'язків з вітчизняною діаспорою.

На думку Ліани Пересадченко, участь невеликих міст у подібних проєктах наочні доводить той факт, що навіть у теперішніх складних умовах Україна продовжує активно розвиватися. До того ж саме зараз у громадах спостерігається надзвичайно висока активність місцевих жителів, якої не було протягом останніх двадцяти років. Важливу роль у цих процесах відіграють міжнародні донорські організації, серед яких і Програма USAID DOBRE.

«Сьогодні, розмовляючи з хлопцями та дівчатами, я бачу, що вони пишаються своєю громадою, — запевняє пані Ліана. — Вони бачать, що тут враховують їхні потреби, йдуть їм назустріч. До речі, Україна нині за розвитком цифровізації входить до четвірки передових країн світу, тому наша громада не має права відставати від загального тренду. Це дуже подобається молоді».

На облаштування STEM-простору, медіахабу і телеекрана Програма USAID DOBRE витратила 100 тисяч доларів. Загалом за три роки тісної співпраці партнери встигли реалізувати 10 успішних проєктів. Йдеться про сферу послуг, місцевий економічний розвиток, молодіжну складову.

«Надзвичайно важливими для нас були навчальні тури, — повідомила Ліана Пересадченко. — Зараз, коли наше співробітництво виходить на фінішну пряму, ми бачимо, наскільки сильно змінився наш світогляд. Тепер знаємо, як владі потрібно вибудовувати діалог з громадою і громадянським суспільством. Ми також зрозуміли, наскільки важливо створювати умови для того, аби молодь залишалася в нашому місті. Тобто ми чітко усвідомили, що саме маємо для цього зробити, обравши у підсумку ідею створення STEM-простору і медіахабу».

Матеріал підготовлений редакцією газети на замовлення Українського кризового медіацентру та став можливим завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є відповідальністю Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) і не обов'язково відображає точку зору USAID чи Уряду Сполучених Штатів.

■ ЗЛОЧИН І КАРА

Психотропи з рук у руки

У Черкасах судитимуть учасників масштабного наркокартелю зі щомісячним прибутком у понад 40 мільйонів гривень

Людмила СТРИГУН

Мешканці Черкаської області та столиці облаштували мережу нарколабораторій, де виготовляли близько 80 кг психотропів щомісяця. Про це «Україні молодій» повідомили в черкаському обласному управлінні поліції. Правоохоронці кажуть, що учасники угруповання рекламували та продавали свою продукцію через інтернет. Збували заборонені товари за допомогою приватних логістичних компаній під вигаданими анкетними даними та під час особистих зустрічей з клієнтами з рук у руки.

Нагадаємо, що в січні минулого року оперативники Департаменту та територіальних управлінь боротьби з наркозлочинністю, Головного слідчого управління, управління карного розшуку Головного управління Національної поліції в Черкаській області, а також працівники управління Служби безпеки України під процесуальним керівництвом офісу генерального прокурора викрили злочинне угруповання, яке займалось виготовленням і збутом психотропних речовин. Фігурантам повідомили про підозру та обрали запобіжний захід у вигляді тримання під вартою.

«Залучивши до роботи хіміків, фасувальників та збувачів, у нарколабораторії налагодили повний цикл виробництва та збуту психотропів у промислових масштабах. Досудове розслідування у кримінальному провадженні завершено, обвинувальний акт скеровано до Черкаського районного суду Черкаської області для розгляду справи по суті», — розповідають у поліції.

Поліцейські вилучили у ділків майже 200 кг наркотиків — солей альфа-PVP, амфетамін, мефедрон, канабіс, пігулки MDMA та прекурсорів на суму понад 30 мільйонів гривень. З ваги прекурсорів можна було б виготовити понад мільйон доз психотропів. Крім того, вилучено лабораторне обладнання, зброю, набой, гранату РГД із запалом, понад 2,5 мільйона гривень у різній валюті та 17 автомобілів на суму понад 800 тисяч доларів.

Спільникам інкримінують вчинен-

Поліцейські вилучили у ділків майже 200 кг наркотиків.

Фото надане управлінням поліції в Черкаській області.

ня кримінальних правопорушень, передбачених частинами 1, 2 ст. 255, («Створення та участь у злочинній організації, керівництво такою організацією»), ч. 4 ст. 28 («Вчинення кримінального правопорушення злочинною організацією»), ч. 3 ст. 307 («Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в особливо великих розмірах»), ч. 3 ст. 311 («Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів, вчинені організованою групою або в особливо великих розмірах»), ч. 2 ст. 317 («Організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів») та ч. 1 ст. 263 («Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами») Кримінального кодексу України. За ці злочини учасникам угруповання загрожує до 12 років позбавлення волі з конфіскацією майна. ■

■ ГУЧНА СПРАВА

«Бойова магія» в законі

Святотатство, вчинене торік священнослужителями УПЦ МП на могилі блаженнішого митрополита Володимира (Сабодана), слідчі визнали таким, що не містить складу кримінального правопорушення

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Ця ганебна подія сталася поза минулого року, коли у Києво-Печерській лаврі вперше проводили Різдвяну службу представники канонічної ПЦУ на чолі з блаженнішим митрополитом Київським і всієї України Епіфанієм. Того вечора садівник обителі УПЦ МП архідиякон Філарет (Новодон В. В.) та ще двоє чоловіків, голоси яких зафіксувала відеокамера, спалили на могилі спочилого?? митрополита Володимира (Сабодана) два білі клобуки. Йдеться про головні убори, які завжди носять священники митрополічного сану.

Та подія викликала чималий резонанс у суспільстві, тому інформація про неї з'явилася як топова новина в багатьох вітчизняних ЗМІ включно з «Україною молодію». Шаманське дійство, яке завжди засуджувала православна церква, не лишилося без уваги й правосуддя. Слідчий відділ Печерського райуправління поліції в Києві вніс 10 січня 2023 року відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань про кримінальне провадження за статтею «Наруга над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого». У ситуації, коли протистояння між проукраїнською ПЦУ і промосковською УПЦ сягнули світоглядного піку, таке рішення сприймалося як цілком природне.

Але в листопаді 2024 року представнику заявника (ГО «Фонд пам'яті блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Володимира») було вручено копію Постанови слідчої СВ Печерського райуправління поліції міста Києва Діани Макарової про закриття резонансної справи у зв'язку з відсутністю в діянні складу кримінального правопорушення. Свій висновок вона пояснила тим, що Новодон В. В. вирішив у різдвяний вечір просто прибрагтися на могилі спочилого предстоятеля УПЦ і, обливаючи займистою рідиною два митрополічі клобуки, жодних інших думок, окрім порядку, в голові не мав.

З таким вердиктом у фонді, звісно ж, не погодилися і 28.11.2024 року оскаржили постанову слідчої до Печерського райсуду столиці. «На відео чути голоси ще двох співучасників (можливо, один з них — автор зйомки), — прокоментував свою позицію керуючий Переяславською-Вишньовською єпархією ПЦУ, митрополит Олександр Драбинко. — Один говорить Філарету «обережно», інший — «бороду не спали». Таким чином, слідчий не вжив заходів щодо з'ясування мотивів, мети та причетних до події, яка має ознаки кримінального правопорушення. Також слідчий не дослідив обставини, які передували події. Зокрема, перешкоджання проведення Різдвяного богослужіння у ніч з 6-го на 7 січня 2023 року митрополитом Епіфанієм в Успенському соборі Києво-Печерської лаври».

До речі, богохульство на могилі предстоятеля УПЦ тоді викликало справжній шок у церковних колах. Багато експертів підтвердили той факт, що в українську філію московського патріархату давно перекочували традиції російського шаманства. «З релігієзнавчої точки зору, це локалізація культури вуду, коли через артефакти, що належать або символізують конкретних людей, цим людям хочуть у магічний спосіб заподіяти зло, — прокоментував ситу-

ацію у фейсбуці відомий богослов, доктор філософських наук, архімандрит Кирило Говорун. — Імовірно, мали на увазі митрополитів Симеона та Олександра, які перейшли з УПЦ до ПЦУ».

За його словами, поганський обряд у Лаврі — своєрідна чорна меса, тобто частина більш широкого явища. Саме апеляцією до магічної свідомості священноначалля УПЦ хоче зупинити перехід своїх кліриків до ПЦУ. З цією метою воно масово й автоматично позбавляє сану всіх, хто туди переходить. На жаль, ці деталі залишилися поза увагою слідства.

І це ще не все. Як відомо, митрополит Володимир (Сабодан) до останнього подиху намагався протистояти повній втраті самостійності УПЦ, на чому наполягало московське церковне начальство. Таке «непослушаніє» каралося шаленим тиском і навіть спробами прискорити його кончину. За цими фактами в Україні було порушено кілька кримінальних справ, жодної з яких станом на сьогодні так і не було доведено до логічного кінця. Навіть справу про викрадення Олександра Драбинки, якого незаконно утримували 180 діб за наказом тодішніх президента Віктора Януковича, міністра МВС Віктора Захарченка, начальника ГУ МВС в місті Києві Валерія Коряка і наразі вже колишнього народного депутата Вадима Новинського. Останнього задля розслідування цього злочину навіть позбавили депутатської недоторканності, адже утримання публічної людини у неволі добрих пів року — безпрецедентний випадок навіть для часів правління одіозного донецького клану.

Причина, яка спонукала тодішніх високопосадовців вдатися до цього злочину, теж показова. Як повідомив «УМ» ексголова юридичного відділу УПЦ Валентин Волинець, Олександр Драбинко 16 років поспіль був особистим помічником митрополита Володимира і безпосередньо відповідав за стан його здоров'я. І оскільки противники блаженнішого прагнули усунути його з посади саме через фізичну неспроможність виконувати свої обов'язки, викрадення найбільш довіреної особи важко розцінювати інакше, як умисний злочин. Утім ці нюанси слідчі вже протягом десяти років жодним чином не враховують, вдаючись до формальних інсинуацій, пов'язаних із ходом слідства.

А тим часом УПЦ МП й надалі залишається легально чинною філією кремля, яка поширює наративи російської пропаганди. У її храмах СБУ постійно вилучає перекокливі докази співпраці з окупантами, але ці злочини після фіксації нечасто завершують винесенням конкретних вироків.

А днями стався ще й комічний випадок. Аби явити світові своє благочестя, представники УПЦ МП подали до суду на шеф-кухаря Євгена Клопотенка та його знімальну групу через кулінарну програму про різдвяні страви. Відео фільмували у трапезній Києво-Печерської лаври, у стінах якої колишній настоятель обителі Павло Лебідь, більш відомий як Паша Мерседес, любив влаштовувати пишні прийоми за багатим столом.

До слова, це приміщення ніколи не було храмом, а в межах проекту «Реальна історія» Євген Клопотенко лише презентував 12 автентичних страв, рецепти яких віднайшли в архіві тієї ж трапезної. ■

■ ПЕРЕДПЛАТА-2025

Бойова газета героїчної нації

Передплатити «Україну молоді» на лютий

«Україну молоді» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Хто з вас, шановні читачі, не встиг передплатити «Україну молоді» на 2025 рік, це можна зробити зараз, до 20 січня, і ви отримуватимете газету з лютого. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоді» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молоді» на 2025 рік:

на місяць — 82 грн.,

на два місяці — 164 грн.,

до кінця півріччя — 410 грн.,

до кінця року — 902 грн.,

Передплатний індекс — 60970

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере 20 грн.

ОПОВІДАННЯ

Ухилянтя зловили

Олександр МИХАЙЛЮТА

Улупив Олексій поліціянта в щелепу — аж осоружний заорав носом у газон.

А діялося біля міського ринку, де купи сміття, тічка собак і згряя безхатків. Туди, либонь, за наведенням якогось доброзичливця, котрих серед українців хоч греблю гати, вскочив означений написом «МВС» чорний пікап. І двоє бравих молодиків у мундирах армійців накинулися без слів на продавця побутових дизель-генераторів. Юнакові було десь років дев'ятнадцять, тобто він підлягав, на думку служак режиму, обов'язковому призову та відправці на фронт задля захисту цього режиму. А їм що — закон писаний? У них — план з вилову «ухилянтя» іще й премія за кожну спійману душу, то й напали на беззахисну жертву. Поліціянти з ними, та давай крутити бідолаші руки й пхати в пікап. А тут Олексій їхав своїм стареньким «Жигульом» (сьома модель, якій уже чверть віку, але тягне) і побачив це неподобство. З ним було ще три жіночки, яких підвозив додому. Та не міг не спинитися. То й зацідив одному поліцейському в чоло, а другого кинув через плече в чагарник. Що можуть у нього стріляти, навіть не подумав. Бо треба було рятувати юного незнайомця. І вони з жіночками таки відбили хлопця від людоловів, забрали в свою машину і поїхали...

— Паразити, — не втрималася Людмила, його сусідка, — вже перетворили країну на концтабір! Самі здорові як бики і на передову не йдуть, а горнуть туди простолуд, сирит горнуть, хворих... А люди не хочуть воювати за цю погань і все. Бо їхні діти — у Європі, відмазалися від призову, жирують у ресторанах, на курортах... Недарма ж народ прозвав їх батальйоном «Монако»!

Олексій Угорець жив у сімейному гуртожитку на околиці столиці. Кімната дісталася від мами, яка вік проішачила на військовому заводі «Паралель» та так і не діждалася власної квартири. Олексій же став студентом престижного вишу, вже на останньому курсі, і сьогодні саме захистив дипломну роботу «Символізм у назвах новел Марка Черемшини». А тепер ось привіз до помешкання незнайомого хлопця, якого відбив від поліцейських і зачохлених балаклавами невідомо яких представників територіального центру комплектування (ТЦК), сів біля вікна і закури. Якесь просто містика... Через сто років (через сто), щоб отаке, описане Черемшиною в «Злодія зловили», майже стовідсотково повторилося на нашій землі? Якесь мара чи що?.. Розпитав хлопця, звідки він, хто, що, як жив... А як послушав сповідь врятованого — мурахи по тілу...

... Після Водохреща торік, каже юнак, помер батько, за ним не забарилася няня, а відтак забрали в нас шахраї

всю відумерщину. Ну, ці — колектори чи келери... Батьки встрягли в шалені борги через паутину мікрокредитників... — і читає далі: Сім неділь без одної ходить уже малий Юрко Приймак «льнотом», і ніхто його не питає, чи їв він, чи спав, чи має сорочечку. Ніхто ані раз!..

Найде де садовину, в ліс афину або ожину, то лиш пролигне, та й уже нема. А змилюється хто та дасть грінку хліба, то він не зараз її візьме. А як бере, то видиться йому, що світ на нього паде. «Прости-бі, вуєчку, вуйночко, я не голоден», — каже, а сам очима їсть.

...Такий іще соромливий. Як ідеться попри царинку багача Кречуна, то понад поточину попри саме вориння зайдеться ід Решетаревій царинці, відтак ід Фенчукової, а відтак під гору Клотічку. На Клотічці то такі щороку родять афини, що хоч сядь та їж. Юрко заходив туди, довгий час, на полуденок, але тепер вони вже відродили. Тепер іде він ще останній раз, щоби зізнати, чи не показалися під самим вершком.

... Сонце, що лишень пополуднувало і взялося йти в дальшу дорогу, та й так гріє мир божий, що поти

збивають. Стара Кречуниха пустила на царинці теля від корови, аби корова молоко припустила. Сама вона причікнула з другого боку та й поволеньки відбирає теляти з писка один дійок по другім. А теля так ссе, ссе, та підштуркує вим'я, та йдалі ссе. А кризь вориння Юрко призирається, приязно призирається. Скоро теля запхає голову під саме вим'я, то і він свою голову вихляє наперед кризь вориння, а скоро Кречуниха ударить теля по писку і воно відсуне голову набік, то і він висуває свою голову з-поміж вориння назад.

... Сю солодку згадку перервав йому мотузок, що наважився поверх клубів спасти на землю. Він перев'язав його коротше і нога за ногою прийшов уже саме перед Фенчукову царинку. А на царинці корова: «Му-у-у-у!» — та й просто 'д йому. Корові привиділося, мабуть, що то Фенчукова йде її доїти та й несе пашу, бо то якраз час до видою, а маржинка свій час знає.

Юрко зупинився і сперся на вориння. Спершу похнюпив голову в долину, гейби над чим роздумував, а відтак запхав пальці в уста і жмякає їх та й дивиться на корову, дуже жалібно дивиться. Корова стала, що раз, то ближче, підходить до нього, нарешті наблизилась зовсім, витягнула писок, притулила до його руки, гейби обнохувала, а опісля взялася лизати його руки, лице, волосся.

... Юрасеві вчинилося, від того, ще солодше, як тоді, коли його небіжка няня проти сонця обськакала. То перший раз по нениній смерті зазнає він таких солодощів, такого тепла. Сиротою він зустрічався тільки з холодом та глумом. От уже третій день не мав нічого у роті, коли б іще стільки, то передня шкіра на череві прилипне до поперека. З вдячності став він гладити корову по її коров'ячому чолі і приговорювати: «Мицька моя, маленька моя!» Відтак переліз через вориння, умикав жменю трави і подав корові. Корова їла. Він дивився, як вона їсть, і тут йому пригадався його голод, пригадалося Кречунове теля, що так смачно ссало свою маму, і знову пригадалися усі солодощі, що їх зазнав за дьиді та нені. І він забув, де він, прикляк корові до вим'я, пригорнув дійки до своїх засохлих уст і ссав один за другим, ссав без тямі. ... Але стара Фенчукова прискочила до Юрася, що клячів і ссав без пам'яті, вхопила за волосся та й перевернула горілиць назад.

— То ти, котюго? Та ти онь мені молоко меш красти? Злодюго! Ти до корови вже берешися, рабувати мене хочеш, рабувати, рабувати? — зойкала вона на все горло та й гукала Юрка, куди виділа: по тварі, по ногам, по череві.

— Нічого не буду, вуйночко, не буду, золота вуйночко, любко вуйночко, не бу-у-у-у-д!

Фенчука не слухала його; вона лишила й корову, й дійницю й вела за чупер Юрася 'д хати та все кляла:

— Повішенуку дідьчий, ти мене рабуєш, рабуєш, злодюго, рабуєш!

Старий Фенчук зачув з хати жінчин крик, вибіг ід воротами і гукнув:

— Мой, Насте, мо', а шо там таке?

А люди не хочуть воювати за цю погань і все. Бо їхні діти — у Європі, відмазалися від призову, жирують у ресторанах, на курортах... Недарма ж народ прозвав їх батальйоном «Монако»!

— Таже, аді, ми в хаті, а цес злодюга нас на пні обкрадає! — відповіла верескливо Фенчука.

— Ей, де ж би? Та де-с 'го найшла?

— Таже, аді, приссави до корови, ек кліщ, та й гет виссав молоко.

На се жіноче пояснення плюнув Фенчук у долоні, відтворив скоро лісу, й побіг, як хлопець, напротив жінки, хапнув за руку Юрася та й по лиці: повх, то відси, то відти. І Юрко, по хвилиці, голосніше заголосив і покрініше став випрошуватися:

— Любчику вуєчку, не буду, ніколи не буду, поки жити буду-у-у-у!

— Мо-о-о-о-ой! Я злодія вмію вчити! — грозив старий, ведучи його за вухо наперед хати.

А Ференчукова не перестала зойкувати:

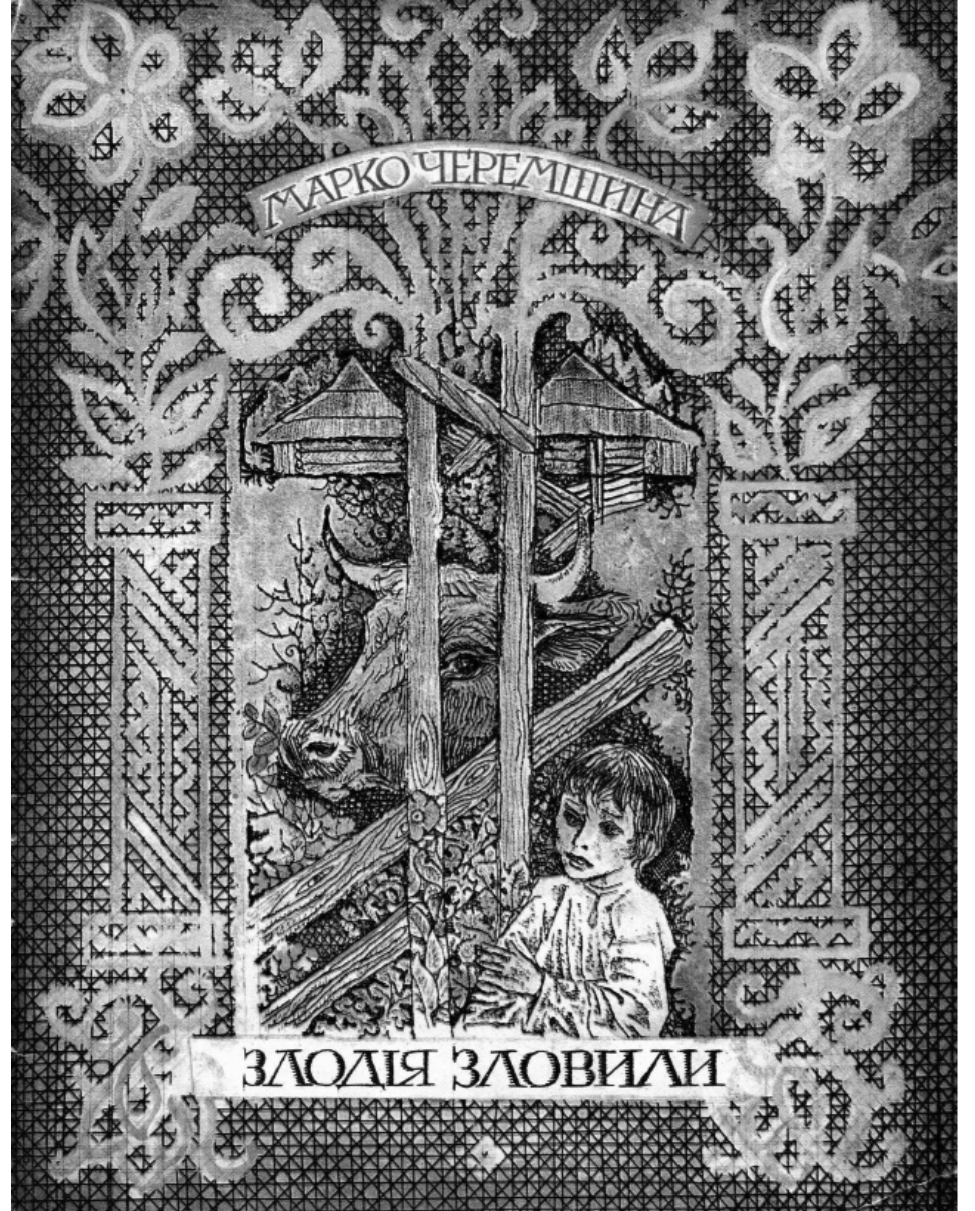
— Гей, люди добрі, люди добрі, серед білої днини краде, з-перед очей краде!

То так голосно кричала, що всі сусіди стали збігатися, як на який дивогляд...

— Обстричи злодія, обстричи! — кричали сусіди, що догадалися, нащо Фенчук сказав жінці винести ножиці.

Вони кладуть коло рота обі долоні і кричать:

— Злодія ймили-сми!

— Юрка Приймакового!
— Ага, того вишкреного!..

...Хлопець ніби марив — але читав новелу Марка Черемшини напам'ять. І це просто вдарило Олексія Угорця струмом. Якесь, мабуть, справді містика... Ось нині він захистив дипломний проєкт по Марку Черемшині, нині признабутому і незгадуваному. А тут — «ухилянтя» цитує йому того самого Черемшину... Аж ураз затамував подих, і коли врятований ним юнак скінчив про-

вляти текст знаменитого оповідання, він спитав:

— Звідки ти це знаєш?

— Так... у школі вчили... а потім я брав участь у конкурсі кращих читців краю...

— Неймовірно...

— А ще узяв цей текст, бо в мене багато спільного з головним персонажем...

— Справді?

— Мама і тато поїхали до Польщі на заробітки, коли мені було десять... і вони там загинули... а бабуся не могла дати мені ради... ото й мусив іти на ринок і дещо цупити, щоб не померти з голоду...

— Боже мій...

— Одного разу спіймали торгаші... три роки — в дитячій колонії! Знаєш, що там чиниться? Бодай не знати... Вернувся, а бабця померла від інфаркту...

— Жах! Але ми тебе не віддамо! Є тихі стежки на Буковині в Європу. За-

втра рушимо. Ти мусиш жити і тримати рід...

Чомусь виринув перед очима сьогоднішній телесюжет, у якому високопосадовця розхвалювала бюджет держави на прийдешній рік, головню, що там передбачено десятки мільярдів на заміну в усіх світлофорах країни зеленого скла на смарагдове та спорудження нових в'язниць. Олексій уже уявляв пост на свою фейсбучну сторінку: на часі, потреба в тюрмах справді вимагає потужного вирішення — особливо актуальні вони для клятих письменників, які є прихованими опозиціонерами і нічого доброго про владу не пишуть. А також назріла необхідність поселити туди половину журналог, які пишуть, але не те... лише зухвало збурюють суспільство новинами про те, як жирують нардепи та міністри, окрадаючи державу в час війни... і це вкрай обурливо для відомої своїми статками політиків і не спотворених інтелектом політиків, просто — шкідництво. А при слові «культура», глумливо завважить Олексій, наш правитель сказав, що його рука тягнеться до пістолета! Тю, ледь не сплутав, цю крилату фразу одного драматурга любив повторювати дводенний рейхсканцлер фашистської Німеччини Пауль Геббельс... А масам і невтямки, що Пауль є ще й провісником ухилянтя: під час Першої світової його було визнано непридатним до військової служби, та це не завадило вірному слугзі очолити міністерство в уряді фюрера...

Коли хлопець заснув на розкладачці мирним сном янгола, Олексій причинив вікно. Тоді ж несподівано погасло світло — чергова атака ворожих дронів на столицю. Він намацав старий радіоприймач на батареїках, покругив коліщатко налаштування... десь із-за шуму раптом виринула душевна пісня житомирського хору:

...А льон цвіте синьо-синьо,
А мати жде додому сина!.. ■

■ ПОСТСВЯТКОВЕ

Зробіть своєму організму канікули

Адже святкування — справа нелегка

Дарка КОХ

От і минули новорічно-різдвяні свята, холодильники спустошені, а наші організми втомлені переїданням чи просто поїданням розмаїтих смаколиків, перенасичених різними жирами чи часто несподіваними продуктами, що входили в рецепти святкових страв. Адже в повсякденному житті ми не щодня споживаємо ананаси з морепродуктами чи ще якісь екзотичні поєднання. Коли організму важко, то й людина почувається кепсько — здуття живота, важкість у шлунку, сонливість, втома. Це все наслідки довгих застіль та важкої для травлення їжі, тож рекомендуємо зробити після свят розвантажувальні дні — повірте, ваш організм лише подякує вам, адже ви відпочивали всі ці дні та насолоджувалися смачненьким, а він, бідненький, важко працював. Розвантажувальні дні — це не обов'язково голодування чи жорстка дієта. Це проста, але смачна їжа, яка допоможе почистити кишківник від шлаків і дасть шлунку перепочинок та й узагалі оздоровить вас.

Салат із буряка

Цей простий і невибагливий продукт, на перший погляд, здається занадто банальним і повсякденним. Проте, доклавши мінімум зусиль і максимум фантазії, ви зможете приготувати дуже корисні та смачні страви. Буряк узагалі вважається чудовим засобом для печінки (яка своєю чергою є фільтром для нашого організму), тож після святкових застіль саме він має стати продуктом номер один на вашому столі. Цей овоч можна відварювати зі шкіркою, але все ж таки запечений він — набагато смачніший, і неважливо, в духовій шафі чи в мікрохвильовій. Усе решта — у ваших руках.

Приготовлені овочі чистимо від шкірки, нарізаємо великими кубиками, додаємо в миску будь-яку зелень — мікс-салат, салат айсберг, пекінську капусту, шпинат, нарізаємо також кубиками бринзу, сулугуні чи фету, посипаємо насінням гарбуза, соняшнику чи кунжуту, поливаємо соусом — і наш чудо-салат готовий. До нього можна взяти шматочок відвареного пісного м'яса або ж просто тост із висівкового хліба — от і маєте чудовий сніданок чи навіть обід.

Для соусу беремо кілька ложок оливкової олії (або ж будь-якої іншої, яка є в господарстві), додаємо солі та свіжозмеленого перцю до смаку, кілька крапель бальзамічного оцту, гарно змішуємо і поливаємо салат. Можна замінити бальзамічний оцет ложечкою готового білого тунця або ж французької гірчиці — ці продукти стимулюватимуть краще виділення жовчі і, відповідно, краще травлення.

Салат із капусти та тунця

Інколи влаштуємо собі «легкі» дні, коли в меню — тільки салат із капусти, адже вона містить багато клітковини, яка працює, ніби щітка, що вимітає-вчищає всі закапелки кишківника. Найкраще брати для цього салату молоді білокачанні капусти, яка зараз за ціною зрівнялася з пекінською, але й «стара» білокачанна також підійде. Просто її доведеться нашаткувати, посолити та трошки «пожмулькати», щоб вона зм'якла. Здобруємо цей салат зеленою цибулькою та баночкою консервованого тунця. Зрештою, тут можна увімкнути свою фантазію та експериментувати з продуктами — додавати консервовані кукурудзу чи горошок, солодкий перець, відварені яйця. Головне, щоб вам смакувало. Заправку до цього салату також можна робити довільно: олія, гірчиця, бальзамічний оцет, соєвий соус, прованські чи італійські трави — все годиться.

Паста з червоною рибкою у вершковому соусі

Про користь риби, зокрема червоної, годі й говорити, а коли її ще й смачно приготувати — ум-м-м! Легка, смачна, низькокалорійна, корисна страва — це все про рибку. Та й готувати її досить швидко й легко. Найкраще для цієї страви як гарнір узяти лінгвіні або фетучі (такі плоскі та широкі, в порівнянні зі спагеті, макарони).

Отож на 300 г пасту беремо літр води, неповну столову ложку солі та столову ложку олії (бажано оливкової). Коли вода закипить, солимо її та додаємо олію, потім вкидаємо макарони виробу й готуємо, як вказано на упаковці (адже кожен вид пасту готується по-різному, тож дотримуємося інструкції, але не забуваємо куштувати, щоб паста була аль денте — трошки недоварена).

Тим часом беремо 300 г червоної риби, 200 мл вершків жирністю 10-15 відсотків, 100 мл молока, зубчик часнику, невеликий пучок зелені (петрушка, кріп), сіль, перець до смаку, олію для смаження. Рибу нарізаємо на невеликі шматочки і викладаємо на розпечену пательню з олією смажитися. Тим часом чистимо часник, дрібно нарізаємо. Коли риба буде готова, вливаємо до неї вершки та молоко, додаємо часник і даємо хвилину покипіти на невеликому вогні, потім солимо та перчимо.

Готові макарони відціджуємо та викладаємо в пательню з рибкою, гарно перемішуємо, даємо «потомитися» кілька хвилин. Викладаємо готову страву на тарілки, притрушуємо дрібно порізаною зеленню. За бажання можна притрусити натертим пармезаном, але ж ми «розвантажуюємося» після свят, тому сир залишимо для іншого випадку.

Гречані котлетки в сметані

Про користь гречки годі й говорити, тож вона ідеально підходить до вказаної теми. Якщо ж її ще й смачно приготувати, то ви й не згадаєте, що у вас «розвантаження» організму. Для гречаних котлеток нам знадобляться: склянка відвареної гречки, 2 яйця, 500 г фаршу асорті (можна й курячого, але він буде сухуватий), 3 цибулини середнього розміру, кілька зубчиків часнику, спеції для котлет, сіль до смаку, олія для смаження, 300 см сметани.

Готову відварену гречку разом з очищеними часником та цибулею пропускаємо через м'ясорубку. До цієї маси додаємо фарш, яйця, сіль, спеції, добре все вимішуємо та формуємо котлетки, які обсмажуємо в мультиварці в режимі «Випічка» з обох боків по 20 хвилин.

Потім котлетки викладаємо в мультиварку, заливаємо сметаною та залишаємо на пів години тушкуватися.

Дістичний плов

Цю страву можна їсти як самостійну або як гарнір до риби чи м'яса, проте цього разу обійдемося без нього. Для приготування плову беремо 600 г круглозернистого рису, 2 великі цибулини, 2-3 морквини (залежно від їх розміру), 100 мл олії, 6-7 зубчиків часнику, по пів чайної ложечки чорного меленого перцю та коріандру, куркуми, сушеного барбарису, зіри, 1 ст. л. солі, жменю родзинок та жменю кураги.

Рис добре промиваємо в кількох водах. Моркву чистимо, миємо і нарізаємо соломкою. Цибулю чистимо та нарізаємо великими кубиками. У глибокий казанок вливаємо олію, ставимо на великий вогонь та висипаємо цибулю. Обсмажуємо її до прозорості, а потім додаємо до неї моркву, накриваємо кришкою і тушуємо, доки морква не стане м'якою. Тепер до овочів додаємо рис, усі спеції, сіль, заливаємо все це гарячою водою так, щоб над рисом було десь 1,5 см рідини, і готуємо на великому вогні, доки не почне кипіти. Тепер зменшуємо вогонь, викладаємо зубчики часнику і накриваємо кришкою. Хвилину через десять додаємо до рису родзинки та порізану великими шматочками курагу, легенько перемішуємо (але не до дна), щоб сухофрукти рівномірно розподілилися серед рису, і залишаємо тушкуватися до готовності рису.

Готову страву добре вимішати, щоб морква також рівномірно розподілилася. Найкраще ця страву смакує з будь-яким овочевим салатом.

Панакота зі смаком кави

Якою б жорсткою не була дієта, але побалувати себе десертом усе ж таки варто. Для цього ми обрали всесвітньо відомий п'ємонтський десерт панакота — ніжний, запашний, легкий, як весняна хмаринка, він принесе насолоду, покращить настрій будь-кому. Та й тим, хто надто переймається своєю талією, не варто переживати, адже цей вершковий десерт має всього 223 кКал на 100 г продукту, на відміну від будь-якого тортика, який міститиме щонайменше 400 кКал на таку саму вагу. До того ж вершки легко можна замінити на йогурт чи сметану низької жирності. Ми ж візьмемо все-таки 350 мл вершків 10-відсоткової жирності, а також 10 г желатину, 50 г цукру, пів пакетика ванільного цукру, 1 ч. л. розчинної кави, 50 мл води.

І звичайний буряк може стати незвичною закускою.
Фото з сайту smak.telegraf.com.ua.

Котлетки з... гречки.
Фото з сайту ptv.ua.

Вегетаріанський плов — це дуже смачно.
Фото з відкритих джерел.

Побалуйте себе легким десертом панакота.
Фото з відкритих джерел.

Вершки наливаємо в каструлю гонь, прогріваємо до 70 градусів (не даючи вершкам закипіти), всипаємо желатин та цукор, добре перемішуємо і відставляємо, щоб желатин розчинився. Тим часом кип'яtimo воду і розводимо в ній каву. Вершки ретельно перемішуємо і ставимо знову на невеликий вогонь,

щоб желатин та цукор остаточно розчинилися. Доливаємо сюди ж каву, ще раз перемішуємо, знімаємо з вогню і розливаємо в креманки чи невисокі скляночки, десерт ставимо в холодильник мінімум на 5 годин до повного застигання.

Готову панакоту прикрашаємо стружками кокосу чи тертим шоколадом. ■

СИЛА ДУХУ

Стус продовжує боротися з Москвою

Уродженець вінницького Поділля, дитинство і юність якого минули на Донбасі, 47-річним був убитий у незаконному радянському ув'язненні

Анатолій КОВАЛЬЧУК, учасник боротьби за Незалежність України у ХХ столітті

Видатний український поет, перекладач, літературознавець, правозахисник, відважний борець проти злочинного, окупаційного московсько-комуністичного режиму, багаторічний політичний в'язень, мученик за українську ідею, лауреат Національної премії України ім. Тараса Шевченка (посмертно), Герой України (посмертно). Це все про Василя Стуса, який народився 6 січня 1938 року. Живемо у ХХІ столітті, однак в умовах російсько-української війни особливо актуальні слова Василя Стуса «З таборового щоденника»: «Не один із нас розпачливо думав, що саме духовне існування рідного народу сьогодні поставлене під загрозу. І не один відчував: коли якийсь порятунок ще є, то тільки сьогодні. Бо завтра вже буде пізно».

Шістдесятники

Що знаємо про Василя Стуса, чим, якими вчинками заслужив він на безмежну повагу, велику вдячність і шанобливе ставлення до себе нинішнього і прийдешніх поколінь українців? Уродженець вінницького Поділля, дитинство і юність Василь провів на Донбасі. На відміну від багатьох мешканців того краю, мовно окацаплених, з босяцькою мораллю і зеківською поведінкою, він не виріс перевертнем, не став манкуртом, не зрікся рідного національного коріння, не зрадив свого народу. В умовах придушення комуністично-окупаційною владою навіть найменших виявів українства, передусім нашої мови й культури (з метою прискореного «злиття націй» і формування «єдинава савецкава народа») Василь зберігав, плекав і поширював національні духовні цінності.

Закінчивши Донецький університет, учителював, прищеплював шахтарським дітям любов до української мови й літератури, до національних традицій. Маючи потяг до наукової діяльності, згодом переїхав до Києва і вступив до аспірантури при Інституті української літератури. Як людина патріотична, енергійна і мужня, Василь не стояв осторонь процесів національно-культурного відродження початку 1960-х років. Належав до київського Клубу творчої молоді. Брав участь у діяльності «шістдесятників», у якому об'єдналися сміливі інтелектуали-вільнодумці — люди демократичних і патріотичних поглядів.

То був просвітницький рух, що ставив за мету пробудити в народі, передусім у молоді, національну свідомість, людську гідність, громадянську активність. Отже, допомогти українському суспільству, пригнобленому кремлівським терором, голодоморами і комуністичними байками, вирватися з ідеологічної паски, почати самостійно мислити, неупереджено аналізувати явища і факти радянської дійсності. А також подолати тотальний страх перед могутніми і жорстокими репресивними органами.

Учасники руху шістдесятників словами й поведінкою виявляли моральний спротив комуністичному тоталітаризму. Сповідували високу культуру, загальноцивілізаційні цінності, які передбачають самоповагу і пошанування людських прав, несприйняття зла у всіх його виявах, бажання побороти суспільне зло і несправедливість.

Василь Стус і коло однодумців не сприймали офіційної комуністичної ідеології з її примітивним, прямолінійним, фаталістичним тлумаченням суспільно-політичних, економічних і національних процесів. Тому початкові протести проти компартійного контролю за духовно-культурним життям суспільства поступово переросли у громадсько-політичний та антиімперський рух.

Шістдесятники усвідомлювали: колоніальний статус України — основна причина гноблення і нищення нашої національної самобутності, брутального зросійщення й мовно-культурної

асиміляції мільйонів співвітчизників. Найсмівливіші відкрито заявляли: комунізм — глухий кут цивілізації. Демократичний рух пробуджував національну свідомість української молоді, передусім студентської, спонукав її до критичного мислення й розкитував заkostenі ідеологічні підвалини терористичної московської імперії.

Публічний протест 1965 року

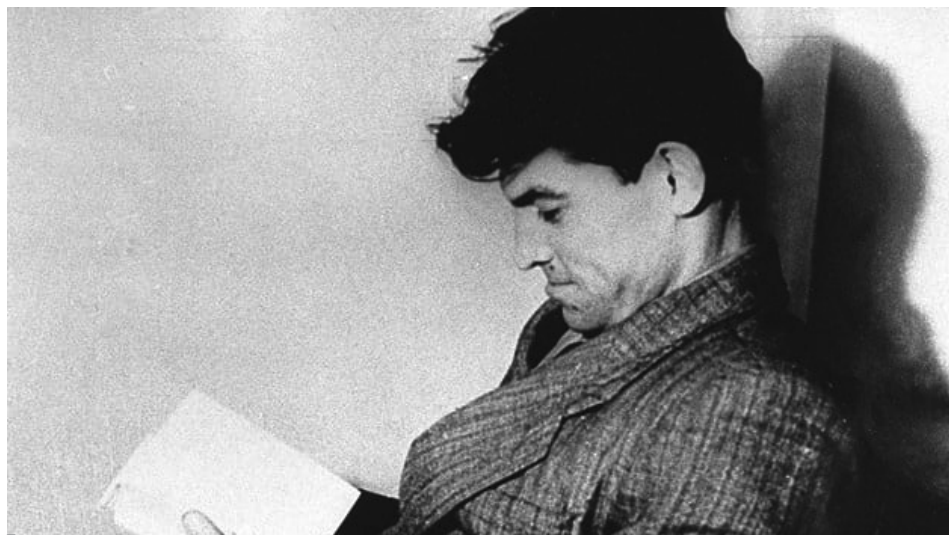
У вересні 1965 року під час прем'єри фільму Сергія Параджанова «Тіні забутих предків» у київському кінотеатрі «Україна» аспірант Василь Стус узяв участь у відкритій акції протесту у зв'язку з посиленням репресій проти мирних вільнодумців. Разом з Іваном Дзюбою, В'ячеславом Чорноволом і Юрієм Бадзьо він закликав присутніх у кінотеатрі не миритися зі свавіллям комуністичної влади, яка розпочала арешти національної інтелігенції.

Смілива акція українських патріотів стала першим в СРСР відкритим політичним протестом громадськості проти масових політичних репресій у післявоєнний, післясталінський час. Інформація про протест сміливців швидко потрапила за кордон. Світ дізнався: Україна не стала на коліна перед радянсько-московським дефакто окупантом; боротьба за державність триває. Десятки молодих освічених людей, незважаючи на небезпечні для себе і їхніх родин наслідки, відкрито, публічно висловили незгоду з національною політикою кремлівської кліки, назвали її злочинною, піддали осуду свавілля і репресії. Загалом застерігали громаду про те, що брутальні антиконституційні дії комуністичної влади є поверненням до чорних часів сталінщини.

За участь у сміливій акції протесту Василя Стуса відразу покарали — відраховали з аспірантури, що в радянській системі було способом позбавити роботи, яка відповідає знанням і навичкам. Адміністрація навчального закладу вдалася до підлогого й ганебного кроку за наказом, як тоді видавалося, всесильного КДБ. Але Василь не зламався, не злякався небезпеки, не каюся, не просив прощення. Навпаки, свавілля влади його ще більш загартували.

У відкритих листах до Спілки письменників, ЦК компартії, Верховної Ради УРСР Василь Стус критикував радянську систему за повернення після короткочасної «хрущовської відлиги» до лютого, крижаного тоталітаризму. Вказував на порушення владою гарантованих чинною Конституцією людських і національних прав українців, протестував проти арештів вільнодумців.

На початку 1970-х років Василь Стус приєднався до групи захисту прав людини. Літературна діяльність поета, звернення до керівних компартійних інстанцій з протестами проти порушення людських прав і свобод, критика окупаційного режиму призвели до його арешту 12 січня 1972 р. Тоді ж були зарештовані Василеві однодумці. Впродовж того й наступного років сотні людей по всій Україні зазнали репресій. Тисячі запідозрених у нелояльності

Василь Стус.
Архівне фото.

до комуністичного режиму були допитані в КДБ. Їх залякували, погрожували арештами, звільненням з навчальних закладів, з роботи, примушували прилюдно каюся. До непокірних застосовували весь арсенал репресивних заходів. За всіма встановлювали стеження. Найактивнішим влаштували провокації, щоб засудити за кримінальними статтями. В дещо м'якших формах (без звинувачень у шпигунстві, підготовці диверсій і терактів, а також фізичних катувань і масових розстрілів) в Україні повторювався 1937 рік.

Перший вирок

У вересні 1972 року Київський обласний суд за звинуваченням в «антирадянській агітації і пропаганді» засудив Василя Стуса до 5 років позбавлення волі і 3 років заслання. Відбуваючи покарання в таборах на території Мордовії, Василь у складних в'язничних умовах не припиняв творчої діяльності. Але більшість віршів, написаних у неволі, були вилучені табірною адміністрацією і знищені комуністичними вадалами. Лише декілька потрапили до читачів. Після відбуття терміну ув'язнення поета вислали в Магаданську область, де він перебував до 1979 р. Звіти Василь письмово звернувся до Верховної Ради про відмову від громадянства СРСР: «...мати радянське громадянство є неможливою для мене річчю. Бути радянським громадянином — значить бути рабом...».

Повернувшись восени 1979 року до Києва, Василь не вагаючись приєднався до Української Гельсінської групи захисту прав людини (УГГ). Хоча усвідомлював велику небезпеку цього вчинку. Активісти моніторили недотримання владою СРСР зобов'язань щодо забезпечення, зокрема на території УРСР, людських і громадянських прав. Вони були задекларовані у Завершальному акті Гельсінської наради з питань безпеки і співпраці у Європі, підписаному в серпні 1975 року Леонідом Брежневим — тодішнім генсеком компартії й керівником московської імперії. Акт закріпив непохитність кордонів, що склалися між європейськими країнами після Другої світової війни.

Україна — як де-юре співзасновник і член ООН, а також учасник більшості міжнародних організацій — вважалася, згідно зі своєю Конституцією, суверенною державою, що на федеративних засадах добровільно входила до складу СРСР (з правом вільного виходу). Тому можемо стверджувати: адміністративні кордони УРСР були водночас і її державними кордонами.

Отже, нинішня влада московії, цинічно оголосивши окуповані території України своєю власністю, грубо

порушила також Акт Гельсінської наради. Незрозуміло, чому про це мовчать політики.

Влада забороняла Василеві Стусу, поетові й літературознавцю, працювати за фахом. Тому, незважаючи на підірване в ув'язненні здоров'я, він працював робітником.

Другий арешт

У травні 1980 року Василь знову був заарештований і як «особливо небезпечний рецидивіст» засуджений до 10 років позбавлення волі й 5 років заслання. На судилищі він відмовився від послуг призначеного йому адвоката Віктора Медведчука, котрий, однак, у процесі виконував ці функції, які насправді звучали як обвинувачення, а не захист. Вирок Василеві Стусу став ганьбою радянської репресивної системи.

Покарання Василь відбував у таборі суворого режиму в селі Кучино Пермської області. Адміністрація установи (за вказівкою москви) заборонила йому бачитися з родиною й займатися літературною діяльністю. Табірні наглядачі скоїли бузувірський злочин: за наказом начальства знищили збірку, що складалася з трьох сотень творів.

На знак протесту проти жорстокого поводження адміністрації з в'язнями Василь Стус кілька разів оголошував голодування. У січні 1983 року за передачу на волю зошита з віршами його надовго запротестували в камеру-одинокку.

Після того, як твори Василя Стуса вдалося нелегально переправити за кордон, де вони були надруковані, німецький письменник Генріх Бюль у 1985 році висунув кандидатуру українського поета на здобуття Нобелівської премії з літератури. Це викликало звирячу люті й шалене занепокоєння найвищого кремлівського керівництва. Ще б пак! Нагородження найпочеснішою міжнародною премією волелюбного, хороброго, непохитного «антирадянщика й українського націоналіста», ув'язненого за критику злочинного тоталітарного режиму, стало б для найвищої влади болючим ляпасом по брехливій морді. Величезною ганьбою перед світом. Та, оскільки Нобелівська премія не присуджується померлим, існують вагомні підстави вважати: тюремники отримали й виконали наказ москви знищити українського поета.

Боялися навіть мертвого Поета

28 серпня 1985 року наглядачі вчерегове вкинули Василя до карцеру. За що, за яку провину? Буцїмто за те, що, читаючи в камері книгу, він оперся ліктем на нари. Виявляється, робити це було суворо заборонено. Тюремна адміністрація витлумачила жорстокий свій вчинок щодо Василя як покарання за порушення режиму утримання в'язнів. На знак протесту проти звирячої бруталь-

«Василь Стус — орач».
Віктор Зарецький, 1989 р.

ності московських катів Василь Стус оголосив безстрокове сухе голодування. Тобто свідомо прирік себе на загибель.

Там, у холодному й темному карцері (не в лікарняній палаті, — без надання медичної допомоги!) в ніч із 3-го на 4 вересня Василь помер у віці 47 років. За офіційними даними, причиною смерті стала зупинка серця. Незважаючи на існування кількох інших версій трагедії, передчасну смерть поета найлогічніше розглядати як навмисне вбивство, підло скоєне московсько-комуністичною тоталітарною владою.

Смерть, а насправді сплановане вбивство Василя Стуса, — один з великих, непростих злочинів московщини проти України, проти національної культури, проти нашого народу й одного з найдостойніших його синів!

Московсько-комуністична влада скоїла ще й інше бузувірство. Аж до середини жовтня вона приховувала смерть поета від його друзів-дисидентів, які перебували в тій самій тюрмакатівні. Поховання відбулось без присутності рідних. Права на перепоховання на батьківщині померлих в'язнів сумління адміністрація не надавала до завершення терміну ув'язнення. Кремлівська кліка боялася справжніх українських патріотів навіть мертвими! Вона усвідомлювала: високі ідеї, за які герої свідомо боролися і навіть ішли на смерть, — невмирущі. Особисті речі Василя Стуса також здебільшого не були повернуті його родині.

Назавжди в строю борців

Лише наприкінці 1989 року, коли імперія зла захиталася, влада дозволила перевезти тіло Василя Стуса в Україну. 18 листопада кілька сотень представників громадськості брали участь у зустрічі в Бориспільському аеропорту домовин поета і його побратимів Юрія Литвина й Олексія Тихого, які також загинули в таборі. Ми прийшли з трьома терновими вінками, які наступного дня, після перепоховання мучеників за волю України на Байковому кладовищі Києва, було прикріплено до хрестів на їхніх могилах.

ДОВІДКА «УМ»

1991 року Василя Стуса посмертно відзначили Державною премією імені Т. Шевченка за збірку поезій «Дорога болю» (1990).
26 листопада 2005 року Василеві Стусу посмертно присвоєно звання Герой України.

ДОСЛІВНО

«Коли мені було 9 літ, ми будували хату. І помирав тато — з голоду спухлий. А ми пхали тачку, місили глину, робили саман, виводили стіни. Голодний я був, як пес. Пам'ятаю коржі зі жмиху, які пекла мама, а мені від них геть боліла голова. То був мій 3–4 клас. Тоді, на тій біді, я став добре вчитися... Усе дитинство моє було з тачкою. То везли картоплю з поля, то з мішком я ходив на городи — рвав траву — чи то для корови, чи то для кози, то возив вугілля, збиравши на териконі. Тяжко — жили, мало не пропали... Пам'ятаю, як 1946–47 рр. пас чужу корову — за це мене годували. Я знав, що мама голодна — і не міг їсти сам, просив миску додому, аби поїсти з мамою разом. Колісь поніс миску, а мама стала сварити мене дуже тяжко, плакала, казала, аби я так не робив більше. Бо їй дуже хотілося їсти — і дивитися на їжу їй було тяжко. А мені ложка не лізла до рота».

Василь Стус, спогади про дитинство з листа до сина.

Василь Стус у наш час повторив життєвий подвиг Тараса Шевченка, який зазнав репресій від московсько-царської окупаційної влади. Як і Тарас Шевченко, Василь Стус прожив небагато — всього 47 років. Обидва поети померли і були поховані на чужині, а згодом завдяки друзям — перепоховані на Батьківщині. Обидва були волелюбними і відважними бунтарями проти окупаційних московських режимів — царського і комуністичного.

У лиху годину духовної темряви обидва добровільно стали на шлях безкомпромісної боротьби за волю України, за що були жорстоко покарані багатьма роками неволі. А також заборона творчої діяльності. Обидва, незважаючи на диявольські, пекельні зовнішні обставини, жили чисто, світло і вірчево. Снаги й духовної сили у творчості й боротьбі обом Великим Українцям додавали любов до Батьківщини, віра в Бога, відповідальність перед Всевишнім і прийдешніми поколіннями за долю свого, українського, народу.

Ми, українці, повинні пишатися тим, що мали Василя Стуса — талановитого поета, героїчного борця проти ненависного московсько-комуністичного окупаційного режиму. Адже він, на відміну від більшості своїх колег-сучасників — боягузливих, слабкодушних, млявих, почасті зрадливих, але завжди галасливих, самозакоханих і користолобних, — рішуче відкинувши страх, знехтувавши інстинктом самозбереження, відважно вступив у бій проти радянського тоталітаризму. І віддав життя за волю Батьківщини, бо знав: його саможертва не марна.

Завдяки Василю Стусу справжніх українців давно вже не «малесенька шопта». Ще в ніч з 4-го на 5 травня 2015 року в тимчасово окупованому Донецьку бойовики так званої «ДНР» на захопленій будівлі філологічного корпусу Донецького національного університету, де навчався з 1954-го по 1959 рік, — демонтували меморіальну дошку Василю Стусу. І це лише один із фактів безсилля Москви перед силою його духу. ■

КНИЖКОВА ПОЛИЦЯ

Наїв і реалії мисткині — Прими

Сага з народного життя «Світотворення від Марії» Людмили Лисенко розповідає про художницю, яка чарувала своєю творчістю Пікассо і Параджанова

Авторка трикнижжя «Світотворення від Марії» Людмила Лисенко нині і з Марією Примаченко.
Фото Національного музею літератури України.

Валентина САМЧЕНКО

Переді мною трохи не 1 тисяча 700 сторінок романного трикнижжя Людмили Лисенко «Світотворення від Марії» (Переддень. Введення. Об'явлення). Ця сага з народного життя написана колоритною мовою і має багатьох прототипів героїв. Головна героїня — Маруся, Марійка, Мар'я, Марія Приймаченко. Спочатку в Іванківській артілі рішеться вона працювати надомницею з виготовлення ажурної вишивки, створювала різні серветки, занавіски і вишиті рушники. А жила в Болотні. Потім вчилася у художніх майстернях при Києво-Печерській лаврі.

Уже з цієї інформації зрозуміло, що йдеться про відому художницю Марію Примаченко. Хоча авторка трикнижжя наполягає, що це художнє осмислення людей та подій. І це логічно хоча би з тієї причини, що неможливо документально підтвердити всі події з життя самотньої мисткині з Київщини. А за 88 літ на долю народженої 1909 року талановитої жінки, як і всіх українців, припало багато випробувань: із радянською колективізацією, репресіями, Другою світовою війною, трьома голодоморами.

Загалом, у «Світотворенні від Марії» понад 120 дійових осіб. Серед них, наприклад, поет Павло Тичина. Згадуються художники Михайло Бойчук, його дружина Софія Налепинська, Василь Седляр, композитори Микола Леонтович і Левко Ревуцький, актор Гнат Юра, мисткиня Тетяна Пата.

Зрозуміло, що в романі викладено розповідь про виставку з роботами Марії Приймаченко в 1930-х роках у Парижі, де її намальованими звірями захоплювався Пабло Пікассо. Другого дня, пише Людмила Лисенко з уст одного з персонажів роману, втратили дар мови від захоплення Матісс і Шагал. А потім — здається, були на тій виставці народжений у Києві танцювальний Серж Лифар та його добра подруга Коко Шанель. Художня форма трикнижжя допускає авторське моделювання минулого.

Людмила Лисенко свого часу закінчила факультет журналістики Київського державного університету імені Тараса Шевченка й аспірантуру Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії Національної академії наук України — кваліфікація «мистецтвознавець українського народного декоративно-прикладного мистецтва». Це дає можливість авторці вміло поєднувати історичний фактаж подій XX століття, народний побут і звички з мистецькими практиками, від сільських до столичних, і з проєкціями на всеукраїнський масштаб та зарубіжний — навіть якщо це пізнання з розповідей дійових осіб чи з телетрансляцій.

Людмила Лисенко — ведуча телеграм «Плеяда» та «Не все так погано в нашому домі». Загалом пропрацювала у

Держтелерадіо і Національній телекомпанії 44 роки. Із 1968-го спілкувалася з Марією Примаченко. Ще 1990 року тележурналістка презентувала документальний фільм про художницю.

Трикнижжя «Світотворення від Марії» (Переддень. Введення. Об'явлення) можна вважати виконанням побажання Марії Оксентівни, коли вона сказала Людмилі Лисенко, що треба розповісти про людей — якщо є бажання написати про неї. Над створенням саги про народне життя авторка працювала з 2016-го по 2023 роки. Надрукувало трилогію видавництво «Ярославів Вал».

«На першій порі життя від радянсько-колгоспних стереотипів Марію врятувало її каліцтво, коли у прудкої дев'ятилітньої дівчинки пропала можливість активно рухатися й у подальшому житті зовнішній світ перейшов у внутрішній, суто творчий, — пише в передмові Людмила Лисенко. — А це трансформувалося в пожиттєве сприйняття несправедливості долі та, на цьому тлі, створив певну критику й опір дійсності у всіх її проявах... Порятунком могло бути (і, врешті, стало) лише авторство свого — красивого, різноманітного і багатообразного — світу. Створення своєї країни та осібної художньої мови — мови казки, пісні, мрії, сюжетів українського фольклору та навіть образне зображення актуального життя, — всього того, що пізніше увійшло в багатогранну формулу «олоднені звірі та озвірілі люди»...

Доробок картин званої української художниці, яка народилася 12 січня 1909 року, — понад тисяча. Його знає трохи не весь світ. І в період повномасштабного спротиву чудернацькій звірі Марії, яка заслуговує звання Прими, є одним з найактивніших промоутерів України за кордоном.

«Великі та видатні» запрошували Марію переїхати в міські добре облаштовані квартири, обіцяли проведення великих виставок, дорогі замовлення і вигідні шлюби. А вона залишилася вірною своєму Василю Маринчуку, радо приймала в гості неймовірно талановитого Сергія Параджанова з ящиком апельсинів для внуків і самостійно протривала собі шлях до найпрестижніших виставкових залів Нью-Йорка та Лондона, уже будучи у засвітах.

Незавдово до прощання із земним життям у 1997 році Марія покликала своїх двох онуків, щоб сказати, що на них чекає випробування. Тоді ніхто не міг подумати, що це може бути російсько-українська війна. А з 2022 року один із внуків добровольцем захищає Україну в ЗСУ. І в цьому — жодного художнього домислу.

А трикнижжя Людмили Лисенко «Світотворення від Марії» (Переддень. Введення. Об'явлення), коли вчитуєшся, — огортає чимось щирим і щедрим, теплим і рідним. Напевно, дещо найкращими є такі щедроті, але й вони — наша сила. ■

Ганна ВОЛКОВА

■ ДОБРА СПРАВА

Десять з половиною років тому родина полтавців Ханів уже була трохи більшою за статистичну: тато, мама, четверо дітей, дві німецькі вівчарки й три свійські коти. За цей час кількість живності в неї зросла до сотні. До підібраних на вулиці бездомних собак та котів додалися три лисиці, одне білчєня, дві сороки й пара голубів. Усі вони мирно уживаються у вольєрах на невеликому подвір'ї їхнього приватного домоволодіння, а також поділяють житлову площу одноповерхового будинку разом з господарями.

Забирати безхатків зі смітника тепер не поспішають

«З нами в хаті живуть старі й хворі коти та собаки, а також ті, які не ладнають зі своїми «родичами», — розповідає 23-річна Анастасія Хан, найстарша з дітей.

Дівчині було 13, коли мама з татом принесли зі смітника двох новонароджених безпородних цуценят. Невідомо, скільки вони пролежали, привалені відходами, і скільки людей чули їхній писк, але їх ніхто не спробував порятувати. На жаль, одне цуценя не вижило. А Тоша став загальним улюбленцем і талісманом їхнього притулку для тварин.

«Прилаштувати Тошу в хороші руки не вдалося, та ми не дуже цього й хотіли, — усміхається дівчина. — Надто він запав нам у душу. Хоча на той момент у нас були дві німецькі вівчарки.

Наступним через три роки у нас з'явився рудий пес Нокаут. Ми всією вулицею ловили його, щоб полікувати, бо він стікав кров'ю. Виявилось, у нього була венерична саркома. Собаці на той час було приблизно три роки. Ми його вилікували і теж не змогли знайти йому господаря. Тепер він ветеран нашого притулку. Ось подивіться, який красень: абсолютно здоровий, активний і життєрадісний».

Догляд за бездомними тваринами став сімейною справою Ханів, сенсом їхнього життя. Це вплинуло й на професійний вибір своєї співрозмовниці. Нині Анастасія — дипломований ветеринарний лікар, працює у клініці VetExpert у Полтаві.

«В пошуках щастя» — так родина зоозахисників назвала свій притулок для тварин, зареєструвавшись як громадська організація. Під цією ж назвою ведуть сторінку у фейсбуці, на якій розповідають про життя тварин і птахів, що перебувають під їхньою опікою. На цьому віртуальному майданчику вони розміщують фото та відео чотирилапих, які потребують господарів чи допомоги.

«Відтоді, як ми з'явилися в соцмережах, наш притулок значно розширився, — розповідає Анастасія. — Просто люди знають, куди телефонувати у випадку, якщо треба знайти тваринам дім».

Так кілька місяців тому в притулку Ханів з'явилося і п'ятеро новонароджених цуценят. Їм зателефонувала працівниця з комунального підприємства, сказала, що знайшла їх у сміттовому бакові — вони, придавлені сміттям, плакали й плакали. На жаль, двох не вдалося вивести. На щастя, одне вже знайшло собі господарів.

— Останнім часом кількість бажаних забрати бездомних хвостатих значно зменшилася, — продовжує Анастасія. — На це, безумовно, вплинула широкомасштабна війна. Зараз добре, коли раз на місяць когось візьмуть. Раніше, якщо до нас потрапляли, наприклад, п'ятеро цуценят, то за тиждень-другий ми всіх їх у родині прилаштували. Тепер цу-

ценята затримуються. Є такі, яким уже по року, і їх досі ніхто не забрав. Зрозуміло: у людей інші переживання, інші пріоритети, тому тепер зустрічається дуже багато безпритульних тварин. Не лише безпородних дворівних, а й породистих, навіть білчєвських, які є небезпечними для людей та потребують спеціального професійного догляду.

Кілька котів і собак нам залишили люди, тікаючи від війни. Серед них була старенька кішечка персидської породи, яку довелося довго лікувати.

До речі, як реагують тварини на звуки повітряної тривоги й на вибухи?

— Деякі собаки починають і собі вити під час сирени, решта більш-менш адаптувалися до ситуації. А ось коти дуже стресують у момент вибухів — починають нявчати, стрибати, хаотично бігати, ховатися по закутках. Їх потрібно заспокоювати.

Сорокам найкраще смакують зелені коники

У кожного чотирилапого чи пернатого, що потрапляють у турботливі руки великої і дружної родини Ханів, своя історія.

Скажімо, білчєня Тимка небагато людей з Червоного Шляху (мікрорайон Полтави, де мешкають зоозахисники) кілька років тому підібрали під деревом. Швидше за все, пояснює Анастасія, батьки просто викинули малечу з дупла, оскільки вона має нетиповий ок-

Лисиці серед людей комфортно.

рас — біле з рудим, чим нагадує морську свинку. Такі «білі ворони» просто не виживають у природі.

«Люди, які підібрали білчєня, не знали, як його годувати, як за ним доглядати, — каже дівчина. — Ми теж тоді не знали цього. Але почали шукати інформацію в інтернеті, спілкувалися з іншими зоозахисниками, яким доводилося стикатися з цими тваринками. Наше білчєня полюбає фрукти, а особливо гарбузове насіння.

Із сороками теж була морока. Одну з них ми підібрали в траві. У птахи було перебите у двох місцях крило, тому його довелося частково ампутувати».

Настя біля пічки, яку зробив тато на випадок блекаутів.

Річі без візочка.

вольєра й забігли «в гості» до сусідки.

«Коли я пішла їх забирати додому, то Ксюша (так ми назвали «дівчинку») приповзла до моїх ніг, ніби просячи про бачення, а один з «хлопчиків» самостійно забіг до вольєра. Щоб спіймати іншого, довелося просити допомоги у працівників комунального господарства», — усміхається мама дітей, Оксана.

«Хлопчиків» — Бейлі і Майлі — років п'ять тому принесли до нас волонтери, які викупили їх у браконьєрів, — розповідає Настя. — Ті використовували їх як приманку для натаскування мисливських псів. А пізніше інші люди принесли «дівчинку», яку вони врятували, знявши з ланцюга. Якесь «любителі живої природи» посадили її маленькою на ланцюг, як собаку».

Вдача

Пси виють під сирену, а коти дуже стресують у момент вибуху: прихисток для тварин родини зоозахисників з Полтави в умовах повномасштабної війни переповнений

■ ДОБРА СПРАВА

собача

Собаки у вольєрах.

Лисицям, каже дівчина, потрібно багато м'яса. Обов'язково щороку треба вакцинувати від сказу та вірусних захворювань. І це чи не найграйливіші з тварин, які живуть у притулку, — на них не напасешся іграшок.

Річі вижив і «подружився» з інвалідним візком

Зазвичай бездомні тварини потребують лікування й посиленого харчування. Але у практиці родини зоозахисників був випадок, коли породистого пса, який став тягарем для господарів, довелося саджати на дієту і змусувати більше рухатися. Замість необхідних 25 кілограмів Айс важив понад 40, і це було проблемою, бо в нього постраждали суглоби.

Але найбільше уваги потребував та й завжди потребуватиме Річі — метис хаскі. Кіль-

ка місяців тому, коли його збила машина і лікування не дало ефекту, господарі від нього відмовились.

«Небайдужі люди підібрали травмованого песика на вулиці і відвезли у ветеринарну клініку, звідки ми його забрали, — розповідає Настя. — Нам стало його шкода і ми навіть не обговорювали, брати чи не брати. Було зрозуміло, що песик ніколи не стане на задні лапи, адже він мав серйозні травми хребта. Хоча досі в нас не було досвіду утримання собаки з інвалідністю, але ми ризикнули».

«Понад три місяці Річі навіть не дивився на їжу, і ми буквально насильно запихали в нього розмочений корм і пащети, — продовжує Дана. — Читаючи у нього була депресія, чи поганий загальний стан, — важко сказати. Але зрештою той дуже

складний період життя — позаду. Тільки недавно він нарешті почав їсти самостійно. Адаптувався, став контактним і навіть життєрадісним. Уже «подружився» з інвалідним візочком — нам його подарували знайомі зоозахисниці, і тепер ми часто виходимо разом на прогулянку. Для хаскі рух — це життя. Це обов'язково! Ми вигулюємо його як мінімум двічі на день, оскільки він може лише повзати і більшість часу просто лежить. Спочатку робимо легенькі пробіжки, тому що йому треба вибігатися, а потім можемо йти у спокійному темпі».

«На жаль, унаслідок травми в Річі виникли проблеми з нирками і сечовивідною системою, — говорить Оксана Хан. — Тож він потребує особливого догляду. Йому на день потрібно як мінімум п'ять памперсів і до-

Оксана з тримісячним цуценям.
Фото автора та надані родиною Ханів, скріншот — телеканал ІРТ.

датково кілька пелюшок. А ще він у нас перебуває на лікувальному харчуванні, хоч йому це й не дуже подобається».

«Найважче з тваринами, які хворіють, — зауважує Анастасія. — Це завжди боляче, це сильні душевні переживання».

Настя — єдина в сім'ї, хто робить уколи підопічним. Причому їде з самого дитинства. А набувши практичного досвіду у ветклініці, зможе оперувати.

З боксом — більше шансів на життя

14-кілограмовий мішок корму для собак зникає за 4-5 днів. Коти їдять менше, але їх більше. Зазвичай це сертифіковані корми «Клуб 4 лапи».

«Самі ми не справилися б з такою оравою, — усміхається Настя. — Раніше навіть готували каші для тваринок, а коли їх кількість перевищила за півтора десятка, тоді почали просити сторонньої допомоги. До речі, на випадок тривалого відключення світла тато зробив на підвір'ї спеціальну піч. Наразі наших котів і собак повністю забезпечує кормами благодійний фонд Harry Raw. Про речту живності ми дбаємо самі. Хоча фінансово родину забезпечує лише тато Дмитро, він працює далекобійником. Мама волонтерить — плете маскувальні сітки. Дана — студентка, 16-річна Софійка й 10-річний Сашко — школярі. Я працюю всього кілька місяців».

Часто допомагають просто небайдужі люди, за що ми їм дуже вдячні, особливо волонтерці Інні Якобенко, яка живе неподалік нас. Вона запропонувала нам узяти участь у грантовому конкурсі Upshift — глобальній програмі Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ). Перемога в конкурсі дала нам нових можливостей. Завдяки їй, до речі, ми маємо спеціальний вольєр для котів і навіть неонатальний бокс для виходжування кошенят. Завдяки боксу нам вдалося зберегти життя одразу п'ятнадцяти кошенят. Їх зовсім маленькими викинули десь в одному місці, вони мокли під дощем... Бокс із підігрівачем і вентиляцією — порятунком для малечі, яка не тримає температури, для важкохворих. Кошенята у нас перебува-

ють під опікою Софії».

За кошти програми родина Ханів збудувала також спеціальну кімнату для котів. Вона трохи недороблена, але в ній уже стоять бокси для ізоляції хворих тваринок, що дозволяє моніторити їхній стан.

Окрім того, родина провела ярмарок, під час і після якого вдалося прилаштувати кількох тваринок. А також організувала навчальні курси для бажаючих мати домашніх улюбленців і тих, хто їх уже має, з правильного догляду за чотирилапими та їх адаптації після притулку.

«Насправді дуже важко віддавати тварин у руки іншим, бо встигаєш прикипіти до них душею, — зізнається Анастасія. — Нам дуже важливо, щоб вони дійсно потрапили до хороших людей. І хоча при підписанні договору завжди обговорюємо багато моментів, усе одно хвилюємося».

«Найважче, коли повертають тварин назад, — зітхає мама Оксана. — Недавно така історія сталася з нашим красунчиком Еріалом. Два тижні люди погравали з собачкою, а потім привезли і кажуть: «Ми їдемо за кордон». Ну зовсім несерйозно. На щастя, для Еріала дуже швидко знайшлися інші господарі».

Звісно, нашим підопічним у нас непогано, але це все одно що діти в інтернаті. Хочеться, щоб кожен з них мав власну родину, яка віддавала б свою любов лише йому. Душа радіє, коли нові господарі надсилають відео і ми бачимо на них грайливих і щасливих наших котиків і собачок. Та й розширювати притулок далі не можемо — у нас уже тісно всім».

Оксана не приховує, що тягнути таке велике господарство важко. Ранки в їхній сім'ї починаються не з кави, а з генерального прибирання в будинку та чотирьох вольєрах, годування тварин і птахів, і це триває майже до обіду.

«А хатні тварини дуже балувані, — розповідає Оксана. — По всіх кімнатах розставлені для них окремі ліжка, але вони покійно сплять там до тих пір, доки ми не заснемо. Потім починають перебиратися до нас. А рано будять, щоб гуляти. Та іншого життя ми вже не уявляємо»... ■

Річі на прогулянці в теплу пору року.

Григорій ХАТА

Після зміни формату єврокубкових турнірів, у яких матчі основних раундів Ліги чемпіонів та Ліги Європи тепер гратимуть і наприкінці січня, обидва флагмани вітчизняного футболу отримали зовсім мало часу для зимового відпочинку. І «Шахтар», і «Динамо» вже працюють на своїх тренувальних зборах у Туреччині.

Перегони за «золотом»

«Гірники» ще зберігають теоретичні шанси на потрапляння до «плей-оф» ЛЧ, тож матчі проти французького «Бреста» та німецької «Боруссії» з Дортмунда ще матимуть для них принципове турнірне значення. А от динамівцям у поточній Лізі Європи розраховувати вже немає на що. Справою честі для них буде хіба що здобуття перших очок у турнірі.

Перед заключними матчами в Лізі Європи — проти «Галатасарая» (21 січня) та латвійського РФШ (30 січня) — в команди Олександра Шовковського заплановані чотири контрольні спаринги: з німецьким «Магдебургом», румунським ФКСБ, польським «Відзевом» та болгарським ЦСКА-1948.

«Ми повинні підійти до них навіть з більшою відповідальністю, відстоювати імідж клубу, тому що це європейський рівень. Ця європейська кампанія повинна слугувати для нас уроком на наступні сезони, аби ми надалі виступали більш вдало у єврокубках», — каже захисник «біло-синіх» Олександр Караваєв.

Утім зрозуміло, що головний фокус динамівців зосереджений на внутрішньому чемпіонаті. «Після зимової перерви боротьба обіцяє бути ще запеклішою, адже всі відпочинуть і з новими силами готуватимуться до чемпіонату. Конкуренція зараз висока як у верхній частині турнірної таблиці, так і в нижній, тож усі команди виходитимуть на кожну гру з думками про перемогу», — зауважує Караваєв.

Попри те, що в чемпіонських перегонах «біло-сині» відірвалися від «гірників» на десять балів (попередню донецького клубу, з форою в п'ять балів, перебуває й «Олександрія»), президент «помаранчево-чорних» Рінат Ахметов обіцяє не здаватися і в 2025-му зробити все

Олексій ПАВЛИШ

Після новорічних свят провідні європейські ліги повертаються до клубних справ: старт другої частини сезону — в самому розпалі.

Чи не найкраще цього футбольного сезону проявляє себе Ілля Забарний: екстраєць «Динамо» є ключовим центральним захисником «Борнмута», який після серії з восьми матчів без поразок піднявся в АПЛ уже на єврокубкове сьоме місце.

«Секрет «Борнмута»? Чесно кажучи, в нас немає жодного секрету, щоб пояснити наші результати цього сезону. В нас з'явилося більше впевненості завдяки іграм, які ми вже провели. Не хочу нічого загадувати. Ми можемо піднятися вище або опуститися нижче. Важливо зосереджуватися на кожній наступній грі», — оцінив першу половину сезону Забарний.

На тлі вдалої гри до українця вже активно придивляються топклуби — українські та британські медіа вже активно пишуть про інтерес «ПСЖ», «Ліверпуля» й «Тоттенгема». Утім у «Борнмуті» дали зрозуміти, що швидко і дешево продавати Іллю взимку вони не збираються, але трансфер можливий улітку.

Стабільно основним в «Евертоні» залишається лівий захисник національної збірної Віталій Миколенко, який разом з «ірисками», як і в попередні роки, бореться в АПЛ за виживання. Клуб із Ліверпуля вже розпочав з українцем перемовини про нову угоду.

Набагато гірші справи з ігровим часом у колеги Миколенка по амплуа Олександра Зінченка, який через травми цього року провів за «Арсенал» лише десять матчів. Та й загалом, із появою дороговартісних конкурентів — Рікардо Калафйорі та Юррієна Тімбера — статус Олександра у складі «канонірів» погіршився: наставник лон-

■ ПРЕМ'ЄР-ЛІГА

Як стати крутою командою

Обидва вітчизняні футбольні гранди розпочали підготовку до січневого рестарту єврокубків

можливе, щоб поборотися за «золото».

Навряд чи з цієї боротьби захоче випасти «Олександрія». Головний тренер олександрійців Руслан Ротань, якого в численних вітчизняних опитуваннях визнали найкращим тренером 2024 року, наголошує, що в нинішньому сезоні перед ним і його командою стоїть серйозне завдання. А в коментарі сайту «Український футбол» наставник «Олександрії» наголосив: «Ми будемо боротися за те, щоб і надалі вважатися крутою командою з сучасним та різноманітним футболом. Перед відпусткою наш президент Сергій Кузьменко подякував за те, що у 2024 році всі ми разом створили велику команду в маленькому місті».

Злиття та амбіції

Серйозне футбольне пожвавлення на весні можна очікувати в Черкасах. Наприкінці минулого року місцевий ЛНЗ оголосив про прихід на тренерський місток званого наставника Романа Григорчука. Після не надто вдалого й нетривалого періоду роботи з бакинським «Нефтчі» український фахівець повернувся до України й готовий стати частиною нового амбітного проекту.

«Мені дуже сподобалася розмова з керівництвом клубу, бо я почув такі важливі цікаві речі, в яких ми однаково думаємо, на які однаково дивимось. Перш за все це амбіції, по-друге, це розуміння, що треба зробити, аби досягти цих результатів», — розповів Григорчук.

ЛНЗ уже почав активну кадрову роботу й попросив з кількома вітчизняни-

У турецькому Белеку на динамівців чекає багато бігової роботи.
Фото з сайту fcdynamo.com.

ми виконавцями. Натомість на їхні позиції очікується приїзд легионерів, і одним з них може бути французький вінгер болгарського «Чорно Море» Мазір Сулу.

А от колишньому клубу Григорчука — «Чорноморцю» — під час зимової паузи трансфери здійснювати заборонено, оскільки власники «моряків» накопичили перед гравцями чималі борги із зарплати й тепер клуб не має виходу на трансферний ринок. Не виключено, що в команді виникне серйозний кадровий дефіцит, бо вже зараз там говорять про можливість заявки на весняну частину сезону одного з тренерів клубу.

Ще одна знакова подія напередодні нового року сталася у Львові, де представники місцевих «Карпат» та «Руху» оголосили про їхнє майбутнє злиття. Власне, після об'єднання львівських клубів, починаючи з сезону 2025/2026 років, в прем'єр-лізі гратимуть лише «Карпати», натомість «Рух» продов-

жить розвивати свою дитячо-юнацьку академію у Винниках, яка має хороше реноме. З моменту набуття клубом професіонального статусу (це сталося в 2016 році) там підготували чимало талановитої молоді. У 2023 році «рухівці» віком до 19 років дісталися до 1/8 фіналу Юнацької Ліги чемпіонів. Згодом троє гравців «жовто-чорних» грала на олімпійському турнірі в Парижі, а нещодавно захисник «рухівців» Олексій Сич став першим представником клубу, котрий зіграв за національну збірну України (у переможному матчі Ліги націй проти Албанії).

Інший же вправний виконавець цього клубу — 20-річний захисник Роман Слюбик — наразі перебуває на перегляді в київському «Динамо». Словом, у «Русі» й справді вміють добре готувати молодих виконавців, і саме на цьому тут вирішили зосередитися в найближчому майбутньому. ■

■ ФУТБОЛЬНА МОЗАІКА

Різні завдання

Ілля Забарний проводить проривний сезон у «Борнмуті» й зацікавив англійські «гранди», а Михайло Мудрик вскочив у допінговий скандал

донців усе менше довіряє Зінченку місце в старті на ключові матчі. Тому не виключено, що влітку віцекапітану збірної України доведеться шукати нову команду — раніше іноземні ЗМІ писали про інтерес «Баварії», яку тренує експартнер Олександра по «Манчестер Сіті» Вінсен Компані.

Натомість усе більше часу на полі, в тому числі й в основі, отримує молодий хавбек «Брентфорда» Стор Ярмолюк. Завдяки цьому в листопаді він отримав дебютний виклик до лав національної збірної. Позначився прогрес і на його трансферній вартості — наразі Transfermarkt оцінює Стора у 12 мільйонів євро.

Водночас справжня катастрофа сталася у кар'єрі вінгера «Челсі» Михайла Мудрика. Екстраєць «Шахтаря» у грудні почав не потрапляти до заявок лондонців на матчі. Як виявилось згодом, причиною стала позитивна допінг-проба А на мельдоній, яку Михайло здав під час виступів за збірну. Офіційної інформації наразі обмаль — і «Челсі», й український футболіст чекають відкриття проби В, яка і має розставити всі крапки над «і».

Мудрик свою провину категорично відкидає, а українські ЗМІ припускають, що мельдоній потрапив до його організму піс-

Захисник «Борнмута» Ілля Забарний отримує хороші оцінки від преси та всерйоз зацікавив топклуби АПЛ.
Фото з сайту www.dailymail.co.uk.

ля ін'єкції в коліно, яку йому начебто зробив у таборі збірної його персональний реабілітолог Іван Поробія. Британські ЗМІ зазначають, що імовірність негативного результату проби В, після чого обмеження на ігри будуть зняті, низька. Хай там як,

але Мудрик уже найняв юристів, які працювали над зменшенням допінгової дискваліфікації для Поля Погба. Наразі ж Михайлу загрожує «бан» терміном до чотирьох років.

Різні турнірні завдання вирішують і наші представники у Ла Лізі. Голкіпер Андрій Лунін у складі «Реала» бореться за всі можливі трофеї. Щоправда, після повернення до гри Тібо Куртуа отримує значно менше часу на полі, провівши у першій половині сезону шість матчів. Зокрема, наставник мадридців Карло Анчелотті довірив Луніну місце у воротах на кубковий поєдинок проти нижчолігової «Депортіво Мінери» (5:0).

А от вінгер «Жирони» Віктор Циганков після успішного минулого сезону (каталонці досягли історичної «бронзи») цього року грає набагато менше. Причина цього — травми. Спочатку екскапітан «Динамо» через пошкодження підколінного сухожилля пропустив два місяці. Повернувшись на короткий час, українець знову вибув із гри до Різдва. Тож новий рік він розпочинає зі сподіваннями на повернення форми, а «Жирона», яка нині грає не так вдало, як у 2024 році, розраховує знову зачепитися за єврокубки.

Складними були перші пів року в новому чемпіонаті в експатнера Циганкова по «Жирони» Артема Довбика. Кращий бомбардир Ла Ліги попереднього сезону, як і вся «Рома», спочатку не показував найкращої гри, через що римляни програли аж вісім матчів у Серії А. Але в останній місяць під керівництвом нового наставника — легендарного Клаудіо Раньєрі — «вовки» потрохо повертають втрачене, а Довбик знову забиває і в чемпіонаті, і в кубку Італії.

Ще один український легионер в Італії, Руслан Маліновський, який у жовтні зазнав складного перелому малоомілкової кістки, вже почав індивідуальні тренування на полі. ■

Еліна Світоліна
українська тенісистка

«За останні пару років, попри проблеми, мені вдалося завершити два сезони поспіль у топ-30. Але мені завжди хочеться націлитися на ще вищі результати. Повернення в десятку найкращих — це велика ціль для мене, і я роблю все можливе, щоб підготувати своє тіло і розум до майбутніх випробувань».

Віталій МОХНАЧ

■ САННИЙ СПОРТ

У спорті завжди є місце для дива, хоча, як відомо, щастить тим, хто наполегливо працює на шляху до своєї мети. На старт командної естафети Кубка світу в латвійській Сігулді українські санкарі виходили далекими від фаворитських позицій. Проте за підсумками цих стартів, які оглядачі назвали божевільними, синьо-жовта команда здобула історичну для себе «бронзу». Раніше медалей у цій дисципліні на етапах Кубка світу «синьо-жовті» взагалі не вигравали, при цьому попереднього разу на п'єдестал на цих змаганнях українці піднімалися в далекому 2008 році.

А санно-бобслейна траса в Сігулді для вітчизняних збірників як рідна. Уже багато років проводять вони тут частину своїх навчально-тренувальних зборів, Національна федерація санного спорту організовує на цьому жолобі зі штучним льодом чемпіонат та Кубок України, приїздять сюди на всеукраїнські змагання й вітчизняні юніори та юніорки з провідних шкіл Львівщини і Тернопільщини. І завжди їх тут гостинно зустрічають місцеві функціонери. А латвійський очільник Міжнародної федерації санного спорту Ейнарс Фогеліс наголошує, що Україна тут і надалі матиме всебічну підтримку.

Траса в Сігулді, довжина якої становить 1200 м, має 16 віражів, а її рекорд швидкості — 125 км/год. На окремих поворотах гонщики відчують перевантаження, що сягає більше 7g. Не дивно, що не всі санкарі й не завжди можуть втриматися під час та-

Домашні віражі Сігулди

На етапі Кубка світу в Латвії вітчизняні санкарі виграли першу в історії медаль естафетних перегонів

кого швидкісного спуску «в сідлі».

В естафетних перегонях є ще одна непроста технічна особливість. На фініші кожного з чотирьох етапів його учасники обов'язково мають доторкнутися рукою до сенсорної панелі, що доволі високо висить над головою. Фінішери й фінішерки трьох перших етапів у такий спосіб відкривають стартові ворота для своїх наступників, а на заключному етапі контакт із цією панеллю зупиняє секундомір.

Так от, під час Кубка світу в Сігулді одразу в чотирьох збірних із семи виникли проблеми на трасі. Представники Польщі та Італії через перевертання своїх екіпажів не змогли фінішувати, а команди Латвії та США отримали дискваліфікацію, оскільки їхні гонщиці (у США на першому етапі, у Латвії — на заключному) не активували сенсор й отримали дискваліфікацію.

Цікаво, що обидві дискваліфіковані команди подали на рішення суддів протест, мовляв, контакт із сенсорною

У латвійській Сігулді українські санкарі вперше в історії піднялися на п'єдестал командних перегонів Кубка світу.
Фото з фейсбуку.

платформою був, але настільки мінімальний, що датчики не спрацювали. Зрештою, командам Латвії та США дозволили повторні спроби, проте, як не дивно, результативними вони не стали. Американську збірну знову підвів перший етап, коли перекинулася їхня одиночниця, багаторазова призерка етапів Кубка світу Емілі Свіні. А у госпо-

дарів повторного «проколу» на заключному етапі зазнала жіноча двійка, котра цього разу не втримала курс та рівновагу на одному зі швидкісних поворотів.

Підсумковий результат української четвірки, за яку виступали Юліанна Туницька, Ігор Гой/Назарій Качмар, Андрій Мандзій та Олена Стецьків/Олександра Мох, загалом

виявився на чотири секунди скромніший від показників двох перших команд — німецької (золотої) та австрійської (срібної), котрих на фініші розділили лише 0,04 секунди.

Хай там як, а історична «бронза» українських санкарів у Сігулді — це винагорода за їхню старанну, відповідальну та безпомилкову роботу на «домашній» трасі в Латвії. ■

Григорій ХАТА

Новий тенісний сезон традиційно розпочинається в Австралії. Курсом через ОАЕ тенісний бомонд злітається на Зелений континент, щоб зіграти на Аустреліан оупен-2025, де основний розіграш стартує 12 січня. У Мельбурні вже розпочалася кваліфікація австралійського «шолома», в якій змагаються дві українські тенісистки — Дар'я Снігур та Анастасія Соболева. Зазвичай о цій порі в Австралії панує літня спека, проте в перший день відбору на АО лив дощ, через який організаторам довелося скорегувати змагальний розклад першого дня. Відтак Соболеві майже на добу довше довелося чекати свого виходу на корт проти Вікторії Голубич зі Швейцарії.

Зайве очікування мало допомогло Анастасії (209-й номер WTA), й вона практично без спротиву поступилася більш досвідченій опонентці, котра посідає 90-ту позицію в рейтингу Жіночої тенісної асоціації та має статус другої сіяної в кваліфікації — 3:6, 3:6.

Водночас Дар'я Снігур (139) з перемоги розпочала свій шлях до основи цьогогорічного АО. У першому колі відбору вона в трьох сетах здолала колумбійку Еміліану Аранго (170), перебуваючи при цьому в другій партії за кілька розіграшів від загальної поразки — 3:6, 7:5, 6:3. Аби повторити своє минулорічне досягнення і вдруге поспіль потрапити до основної сітки Відкритої першості Австралії, Дар'ї ще треба виграти два матчі. Найближчий — проти чешки Барбори Паліцової (179).

А в основі АО-2025 гарантовано гратимуть п'ять українок: Марта Костюк, Еліна Світоліна, Даяна Ястремська, Ангеліна Калініна та Юлія Ста-

родубцева, котрій пощастило оминати кваліфікаційний бар'єр завдяки тому, що колишня перша ракетка світу Каролін Возняцьки знялася з турніру.

Провідні тенісистки України по-різному готуються до австралійського «гранд слему». Приміром, Еліна Світоліна, акумулюючи сили, розпочне сезон одразу з «Аустреліан оупен», так би мовити, без змагального розігріву.

Титулована спортсменка каже, що для неї нині пріоритетом номер один є здоров'я, тож наразі вона проводить лише відкриті тренування в Мельбурні. Через відсутність офіційних стартів у оновленому рейтингу WTA Еліна втратила одразу шість позицій і опустилася на 29-ту позицію. «За останні пару років у мене були певні проблеми, але, попри це, мені вдалося завершити два сезони поспіль у топ-30. Та мені завжди хочеться націлитися на ще вищі результати. Повернення в десятку най-

■ ТЕНІС

Велика ціль

Провідні вітчизняні тенісистки готуються до першого в сезоні турніру з серії «гранд слем»

Дар'я Снігур з перемоги розпочала кваліфікацію на Відкритому чемпіонаті Австралії-2025.
Фото з сайту btu.org.ua.

кращих — це велика ціль для мене, і я роблю все можливе, щоб підготувати своє тіло і розум до майбутніх випробувань», — розповіла Світоліна.

А краще з українських тенісисток перший тенісний тиждень нового року провела Ан-

геліна Калініна, котра дійшла до півфіналу престижного турніру WTA 500 у Брісбені. Завдяки цьому досягненню вона покращила свої рейтингові позиції на сім пунктів і тепер знову перебуває в топ-50, наразі на 48-й сходинці. «Прекрас-

ний старт сезону. Продовжуємо зростати кожного дня», — коротко прокоментувала в соцмережі свій виступ Ангеліна.

При цьому першою ракеткою України, як і раніше, залишається Костюк, котра, попри швидкий виліт з турніру в Брісбені, зберегла за собою 18-ту сходинку в рейтингу WTA. Як і Марта, лише одним зіграним матчем у Брісбені обмежилася Даяна Ястремська, котра стоїть на 33-й позиції у світовому рейтингу. Перед АО Костюк вирішила спробувати свої сили на престижному турнірі «500-ї» серії в Аделаїді, а Калініна з Ястремською за явилися на змагання рангом трохи нижче — WTA 250 — у Хобарті.

Нагадаємо, що в 2024 році Даяна у ролі «кваліфаера» сенсаційно дійшла до півфіналу «Аустреліан оупен», тож цього разу до неї в Мельбурні буде прикуто підвищену увагу. У Хобарті вона вже налаштувалася на нову переможну хвилю, здолавши в 1/16 фіналу теністку зі США, котра має українське коріння — Кеті Волинець, — 2:6, 6:4, 6:1. А от Калініна компанію Ястремській в цій справі не склала, бо в останній момент, перед грою проти італійки Лючії Бронцетті, знялася з розіграшу. Вочевидь усіма думками спортсменки перебувають вже на Аустреліан оупен, до старту котрого залишилися лічені дні. ■

ЗІРКИ

Готується до розлучення?

Джордж Клуні вирішив піддати свій шлюб серйозному випробуванню

Марія ТКАЧЕНКО

Клуні здивував своїх фанатів несподіваним рішенням: актор оголосив, що найближчі пів року він і його дружина Амаль проведуть окремо. Такого за час їхнього 10-річного шлюбу ще не було, оскільки, за чутками, подружжя постійно було разом і сумувало одне за одним, якщо доводилося на деякий час розлучатися.

Шлюб з Амаль не єдиний — у 1989 році Клуні одружився з акторкою Талією Белсам. Дружина три роки ревнувала чоловіка не лише до шанувальниць, а й до його успіху, постійно влаштовувала сцени. У 1993 році вони розлучилися, після чого актор заявив, що більше ніколи не одружиться. Але він помилявся.

У житті Джорджа були жінки — він зустрічався з актрисами Келлі Престон і Рене Зеллвегер, моделями Лізою Сноудон, Елізабет Каналіс і Монікою Якісіс, спортсменкою Стейсі Кейблер, а в квітні 2014-го стало відомо, що голлівудський серцеїд заручився з юристкою Амаль Аламуддін. 27 вересня Амаль і Джордж одружилися під час приватної церемонії у Венеції. Пізніше Клуні сказав: «Мій шлюб змінив усе, що я думав раніше про моє особисте майбутнє. Але я завжди був оптимістом». 6 червня 2017 року в Джорджа та Амаль народилися близ-

Джордж і Амалі Клуні.
Фото з відкритих джерел.

нюки — Олександр та Елла.

Про те, що він надовго залишить дружину і дітей, Клуні розповів нещодавно в своєму інтерв'ю. Він повідомив, що дав згоду грати в шоу «Доброї ночі та удачі» на Бродвеї. Як підрахував актор, враховуючи період репетицій і час демонстрації вистави за його участю, його відсутність триватиме близько шести місяців. Джордж не приховує, що дуже переживає з приводу такої довгої розлуки з сім'єю. Проте ще ніколи йому не доводилося грати на бродвейській сцені, тож він не знайшов у собі мужності, щоб тепер відмовитися від такого шансу.

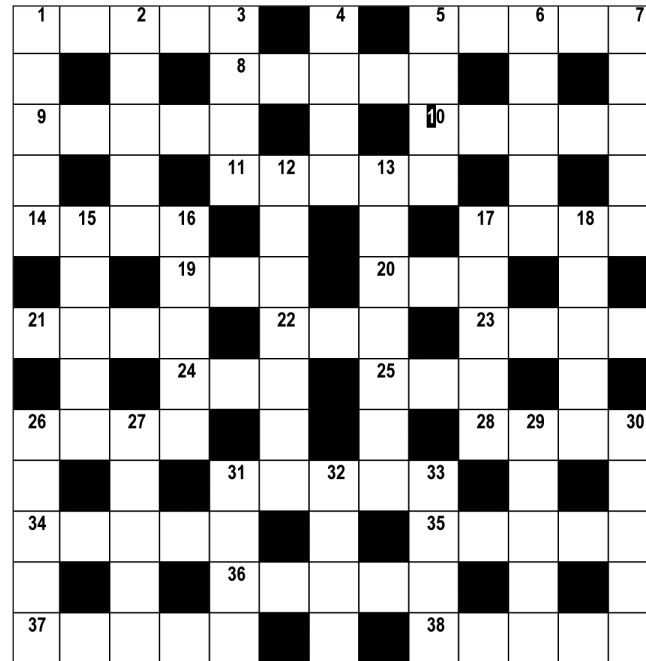
Тим часом, доки

Джордж буде в Нью-Йорку, його дружина з близнюками залишаться у Франції, куди сім'я актора перебралася минулого року. Клуні не взяв дітей із собою, пояснивши, що «поважає право дітей на спокійне та стабільне життя. Їм виповнилося вже по 7 років, і тягати їх із собою, відриваючи від друзів і переносити зі школи до школи, — просто неприпустимо». Саме тому він вирішив, що близнюки з матір'ю залишаться в Провансі, в маєтку, де вони вже встигли обжитися.

Цей маєток (він називається *Domaine de Canadel*), розташований у Провансі, Клуні придбав ще 2021-го. Спочатку сім'я з'являлася там рід-

ко, бо проводили більшу частину року в Америці, а літо — в Італії, на озері Комо.

Тепер актор вирішив міцно влаштуватися у Франції і збирається займатися новим хобі. Клуні вирішив наслідувати приклад Бреда Пітта, який успішно займається виноградарством на основі виноградарників при своєму замку Шато Мірваль. Уже цього року Джордж має намір випустити перші зразки своєї продукції. Можливість часто бачитися з Піттом, одним із найближчих його друзів, відіграла важливу роль у рішенні Клуні переселитися до Франції. Адже замок Бреда розташований за пів години їзди від *Domaine de Canadel*. ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №1

По горизонталі: 1. Відомий фінансист і меценат, з якого канал ZIK зробив чергового «ворога народу». 4. Китайська валюта. 5. Рибачка для пляшки. 6. Спеціальна затичка для пляшки вина. 8. Посада у посольстві. 9. Великий базар. 10. Держава в Гімалаях, окупована Китаєм. 11. Річка, на якій у 1945 році радянські війська зустрілися з союзниками. 14. Ім'я знаменитої американської телеведучої. 17. Кабан, придатний для розмноження. 19. Ім'я голлівудської актриси, зірки фільму «9 з половиною тижнів». 20. Ім'я героя казки Андерсена, який розносить сніг. 21. Латиноамериканська країна. 22. У слов'янській міфології — бог печки, а також війни, кривавих бійок, кровопролиття та всілякої біди, якому протистояв бог добробуту і злагоди Чур. 23. «... на нашій Україні — неначе писанка ...» (Тарас Шевченко). 24. Обман, брехня. 25. Великий барвистий папуга. 26. Насадка, яка захищає зуби боксера під час поєдинку. 28. Весняний первоцвіт, який приймають топтати, щоб довго жити. 31. Тварина, яку будять у лютому, щоб дізнатися прогност на весну. 34. Давньогрецька муза любовної поезії. 35. Головна площа стародавніх Афін. 36. Хорватський футболіст, до недавнього часу — головний тренер мюнхенської «Баварії». 37. Річка на Кавказі. 38. Чорноморський курорт.

чи рушник, який стелять на стіл поверх скатертини. 3. Японська рисова горілка. 4. Китайська валюта. 5. Рибачка з родини осетрових. 6. Ім'я доброго розбійника із Шервудського лісу. 7. Країна на Близькому Сході. 12. Невеличкий світільник біля ікони. 13. Засіб, до якого вдалися нацисти під час Другої світової війни, щоб узяти Ленінград. 15. Друковані ЗМІ. 16. Хижа риба, з якою часто порівнюють журналістів. 17. Римський правитель, якому, за висловом Христа, треба давати своє, а Богові — Боже. 18. Історична частина Великої Британії. 26. Затискач для кріплення електричних дротів. 27. Столиця Чехії. 29. Кавун як різновид плоду. 30. Широка пряма дорога. 31. Вид спорту, який прославив братів Кличків. 32. Казковий король. 33. «Гей, пливе ... по Тисині» (народна пісня).

Кросворд №52 від 25 грудня 2024 року

О	Т	М	С	И	М	Е	Т	З
Е	К	Л	О	Г	А	П	Е	Я
Л	П	Р	О	Д	А	Т	Б	
Ч	Е	Р	Е	С	И	А	Р	А
Н	М	О	С	О	Р	О	И	
Ю	Д	А	Л	К	Т	Б	И	К
Х	Р	О	Н	О	М	Е	Т	Р
О	К	А	Г	Т	Р	І	К	С
Т	У	Л	У	Б	К	А	Д	И
А	У	Л	У	Б	К	А	Д	И
В	І	Е	О	Р	Л	Е	А	Н
А	Б	А	Ж	У	Р	К	О	С

По вертикалі: 1. Легендарний козацький отаман, якого вважали характерником. 2. Прямокутна доріжка

ПРИКОЛИ

Одного акакала запитали: — Як ви гадаєте, чи є сенс у тому, щоб переводити годинники на літній чи зимовий час? — Якщо зверху відрізати шматок ковдри і пришити його знизу, ковдра від цього не стане довшою. *** Чоловік уранці встає з похмілля. Голова болить. Іде до дзеркала і бачить, що там двоє відображаються. — Що за чортівня? — Один із тих двох відповідає: — Це біла гарячка.

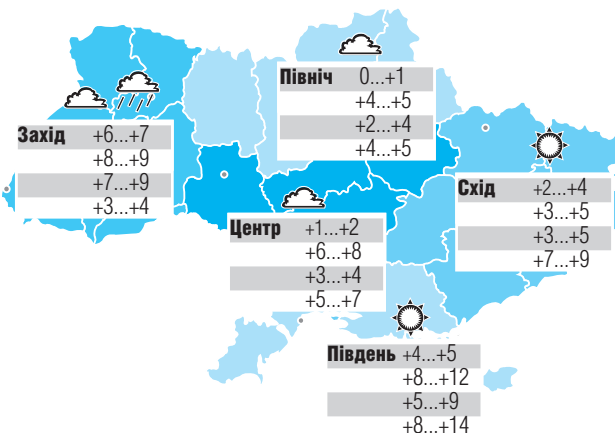
— Слава Богу! А я вже думав — клонування. *** Фімо, я вирішила отримувати задоволення від сексу. — Як це? — Дуже просто: я вирішила брати з тебе гроші. *** Інтелегентна родина. Дружина грає на скрипці. Чоловік: — Ну добре, добре, припини! Куплю я тобі нову сукню.

ПОГОДА

9–10 січня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, без опадів. Вітер північно-східний, 1-3 м/с. Температура вночі +1...+2, удень +6...+7. Післязавтра вночі +4...+5, удень +5...+7.

Курорти Карпат: хмарно, дощ.
Славське: вночі +3...+4, удень +5...+7.
Яремче: вночі +3...+6, удень +4...+8.
Міжгір'я: вночі +2...+3, удень +5...+6.
Рахів: уночі +2...+4, удень +5...+6.

Передплатні індекси: 60970
Наша адреса: 03057, Київ, пр. Берестейський, 50
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 0935171202
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи: економіки — wagner@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітасмо», «Любов і шанса». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництві: «МЕГА-ПОЛІГРАФ» — у Києві
Зам. 3009001
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини
Тираж 58168